

Powiatowy Urząd Pracy w Wałbrzychu
Ul. Ogrodowa 5b
58-306 Wałbrzych

**Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych
w powiecie wałbrzyskim w 2016 roku**

Wałbrzych 2017

Spis treści

Wstęp	1
1. Analiza ogólnej sytuacji na rynku pracy	4
2. Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych	20
3. Analiza umiejętności i uprawnień	23
4. Analiza rynku edukacyjnego	24
4.1. Analiza uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych	27
4.2. Analiza absolwentów szkół ponadgimnazjalnych	28
5. Badanie kwestionariuszowe przedsiębiorstw	27
6. Prognoza lokalnego rynku pracy	39
Podsumowanie	49
INFORMACJA SYGNALNA	51
Załącznik 1. Rynek pracy	
Załącznik 2. Rynek edukacyjny	

WSTĘP

Niniejszy raport z monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych został opracowany w oparciu o obowiązującą metodologię prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych na lokalnym rynku pracy opublikowaną na stronie Dolnośląskiego Wojewódzkiego Urzędu Pracy. Raport ten został przygotowany z wykorzystaniem danych z sytemu Syriusz, Systemu Informacji Oświatowej MEN, a także z wykorzystaniem wyników badania ofert pracy w Internecie oraz wyników badania kwestionariusza przedsiębiorstw, przeprowadzonego wśród lokalnych przedsiębiorców w październiku 2016 roku.

Prowadzenie takiego monitoringu jest wynikiem działania przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku, o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U z 2015 roku, poz.149 z późniejszymi zmianami), które stanowią, iż prowadzenie takiego monitoringu jest zadaniem między innymi samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy.

Przeprowadzona analiza oparta została na się na kilku istotnych zmiennych, w oparciu o które zbudowane zostały mierniki monitoringu.

Podstawowe zmienne to:

- * średniomiesięczna liczba bezrobotnych w grupie zawodów k w okresie t,
- * średniomiesięczna liczba dostępnych ofert pracy w grupie zawodów k w okresie t,
- * liczba zarejestrowanych bezrobotnych w grupie zawodów k na koniec okresu t,
- * liczba długotrwale bezrobotnych w grupie zawodów k na koniec okresu t,
- * napływ bezrobotnych w grupie zawodów k w okresie t,
- * odpływ bezrobotnych w grupie zawodów k w okresie t.

Wymienione zmienne stanowiły podstawę budowy mierników, wśród których należy wymienić:

* ***wskaźnik dostępności ofert pracy***, którego wartość można interpretować jako przeciętną liczbę bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy. Oznacza to, iż im wyższa jest wartość tego wskaźnika, tym mniejsza szansa na pozyskanie zatrudnienia w grupie zawodów k. Prezentowany wskaźnik przyjmuje wartości od zero do nieskończoności. Jeżeli wskaźnik jest równy zero oznacza to sytuację, gdy brak jest osób bezrobotnych w elementarnej grupie zawodów k, a dostępność oferty jest bardzo wysoka, przy maksymalnie deficytowej grupie zawodów k. Jeżeli wskaźnik ten jest mniejszy od jeden oznacza to, iż przeciętnie każdy bezrobotny z danej grupy elementarnej ma szansę na pozyskanie zatrudnienia, bowiem liczba dostępnych ofert pracy przewyższa liczbę bezrobotnych w grupie zawodów k. W przypadku, gdy wskaźnik ten przekracza jeden oznacza to, iż dostępność oferty pracy jest relatywnie niska, gdyż liczba bezrobotnych przewyższa liczbę ofert

pracy w grupie zawodów k. Brak wartości wskaźnika wskazuje na brak ofert pracy w elementarnej grupie zawodów k, w rezultacie szansa na pozyskanie zatrudnienia jest zerowa, a cecha k jest maksymalnie nadwyżkowa. ***Wspomniany wskaźnik jest liczony jako iloraz średniomiesięcznej liczby bezrobotnych w danej grupie zawodów, w badanym okresie i średniomiesięcznej liczby wolnych miejsc pracy dostępnych w powiatowych urzędach pracy i Internecie w danej grupie zawodów, w badanym okresie***

* ***wskaźnik długotrwałego bezrobocia***, którego wartość informuje o tym, jaki odsetek bezrobotnych w elementarnej grupie zawodów k stanowią osoby długotrwale bezrobotne. Im większa jest wartość tego wskaźnika, tym więcej osób w danej grupie zawodów stanowią osoby długotrwale bezrobotne. Wskaźnik ten może przyjmować wartości od 0% do 100% . Wynik 0% informuje, iż bezrobotni długotrwale nie występuje, natomiast wskaźnik równy 100% oznacza, iż każdy bezrobotny z danej grupy elementarnej k jest bezrobotnym długotrwale. ***Wspomniany wskaźnik jest liczony jako iloraz liczby osób długotrwale bezrobotnych w danej grupie zawodów w końcu okresu i liczby zarejestrowanych bezrobotnych w danej grupie zawodów w końcu okresu.***

* ***wskaźnik płynności bezrobotnych***, którego wartość wskazuje na kierunek oraz natężenie ruchu bezrobotnych w elementarnej grupie zawodów k. Jeżeli wskaźnik ten jest mniejszy od jednego oznacza to, iż liczba bezrobotnych w danej elementarnej grupie zawodów k wzrosła. Jeżeli wartość wskaźnika jest równa jednemu oznacza to, iż liczba ta nie uległa zmianie, z kolei jeżeli jego wartość jest większa od jednego oznacza to, iż liczba bezrobotnych w danej elementarnej grupie zawodów k uległa zmniejszeniu. W sytuacji, gdy wskaźnik ten jest równy zero, oznacza to, iż napływ bezrobotnych jest równy zero. ***Wspomniany wskaźnik jest liczony jako iloraz odpływu bezrobotnych w danej grupie zawodów w badanym okresie i napływu bezrobotnych w danej grupie zawodów w badanym okresie.***

W oparciu o założenia metodologii, zgodnie z którą przygotowano niniejsze zestawienie zadbano o realizację następujących celów:

1. Określenie kierunków i natężenia zmian zachodzących w strukturze zawodowo-kwalifikacyjnej na powiatowym, wojewódzkim i krajowym rynku pracy.
2. Stworzenie bazy informacyjnej dla przewidywania struktur zawodowo-kwalifikacyjnych w układzie lokalnym, wojewódzkim i krajowym.
3. Określenie odpowiednich kierunków szkolenia bezrobotnych dla zapewnienia spójności z potrzebami rynku pracy.
4. Korekta poziomu, struktury i treści kształcenia zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym i wyższym.

5. Usprawnienie poradnictwa zawodowego poprzez wskazanie zawodów oraz kwalifikacji deficytowych i nadwyżkowych na lokalnych rynkach pracy.

6. Ułatwienie realizacji programów specjalnych dla aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych w celu promowania ich ponownego zatrudnienia.

1. ANALIZA OGÓLNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY

A. Ogólna analiza sytuacji na rynku pracy

Ogólną sytuację na rynku pracy w powiecie wałbrzyskim prezentuje poniższe zestawienie tabel i wykresów, biorące pod uwagę istotne dane, ukazujące aktualne tendencje.

Na koniec grudnia 2016 r. stopa bezrobocia wynosiła:

- dla Polski - 8,3 %
- dla województwa dolnośląskiego - 7,3 %
- dla miasta Wałbrzycha - 9,0 %
- dla powiatu wałbrzyskiego - 19,3 %

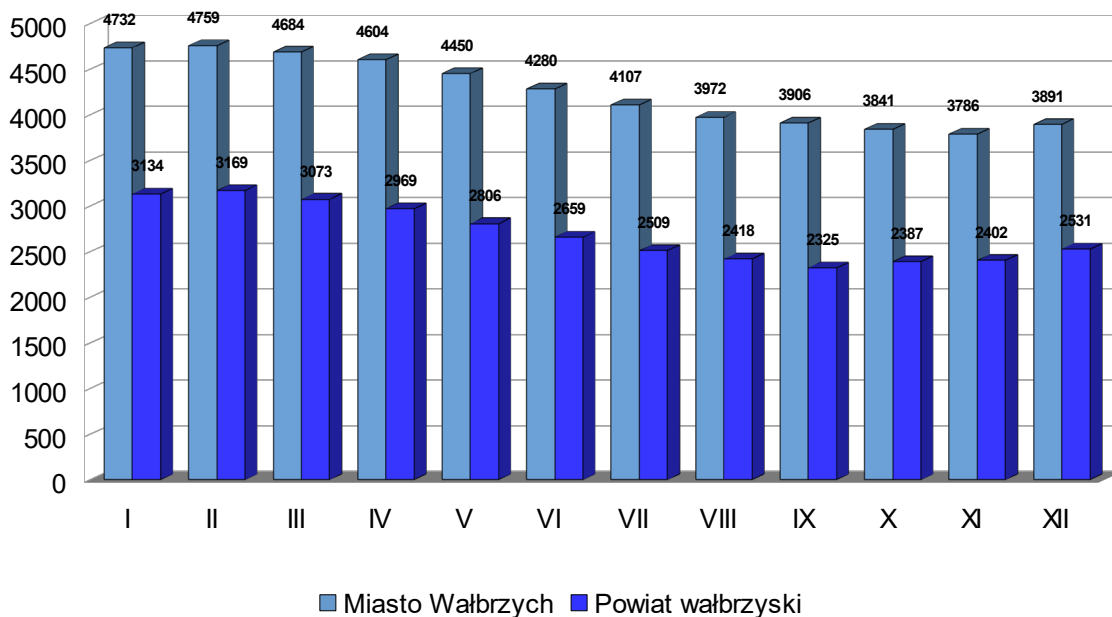
Tabela 2. Wybrane dane o rynku pracy.

Lp.	Opis	Miasto Wałbrzych XII 2016	Powiat wałbrzyski XII 2016
1	Ogólna ilość bezrobotnych – w tym kobiet	3891 2157	2531 1376
2	Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku	618	539
3	Liczba osób niepełnosprawnych	448	198
4	Liczba bezrobotnych wyłączonych z ewidencji w ciągu roku ogółem, w tym między innymi z powodu:	8322	5372
	– podjęcia pracy	4037	2429
	– odmowy przyjęcia propozycji pracy lub innej formy	447	278
	– niepotwierdzenie gotowości do pracy	2104	999
	– dobrowolnej rezygnacji ze statusu bezrobotnego	450	367
	– podjęcia nauki	6	1
	– osiągnięcia wieku emerytalnego	53	24
	– nabycia praw emerytalnych lub rentowych	39	35
	– nabycia praw do świadczenia przedemerytalnego	111	64
	– innych	339	210

W styczniu i lutym 2016 roku ilość zarejestrowanych bezrobotnych wzrosła osiągając stan w powiecie wałbrzyskim odpowiednio 3134 i 3169 osób. Następnie zaczęła spadać do listopada uwidaczniając stałą tendencję spadkową widoczną od marca ubiegłego roku.

Liczbę osób bezrobotnych zarejestrowanych w poszczególnych miesiącach 2016 roku przedstawia Wykres 1.

Wykres 1. Liczba bezrobotnych w poszczególnych miesiącach roku.

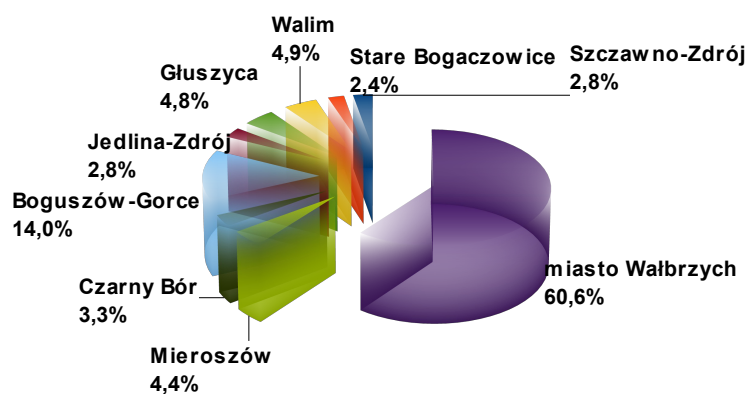

Dla porównania w Tabeli nr 3 oraz Wykresie nr 2 zestawiono dane dotyczące ilości zarejestrowanych bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu wałbrzyskiego oraz miasta Wałbrzycha.

Tab. 3. Bezrobotni w mieście Wałbrzychu i wg gmin powiatu wałbrzyskiego (stan w końcu XII 2015 i XII 2016).

L.p.	Wyszczególnienie	Zarejestrowani bezrobotni			
		XII 2015		XII 2016	
		ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
1	Boguszów-Gorce	1011	549	902	479
2	Czarny Bór	284	141	210	122
3	Głuszycza	430	202	306	166
4	Jedlina Zdrój	213	120	182	97
5	Mioszów	350	175	284	161
6	Stare Bogaczowice	173	93	151	84
7	Szczawno Zdrój	211	104	183	94
8	Walim	323	160	313	173
9	Powiat wałbrzyski	2995	1544	2531	1376
10	Miasto Wałbrzych	4494	2414	3891	2157

Wykres 2. Bezrobotni w mieście Wałbrzychu i wg gmin powiatu wałbrzyskiego (stan w końcu XII 2016).

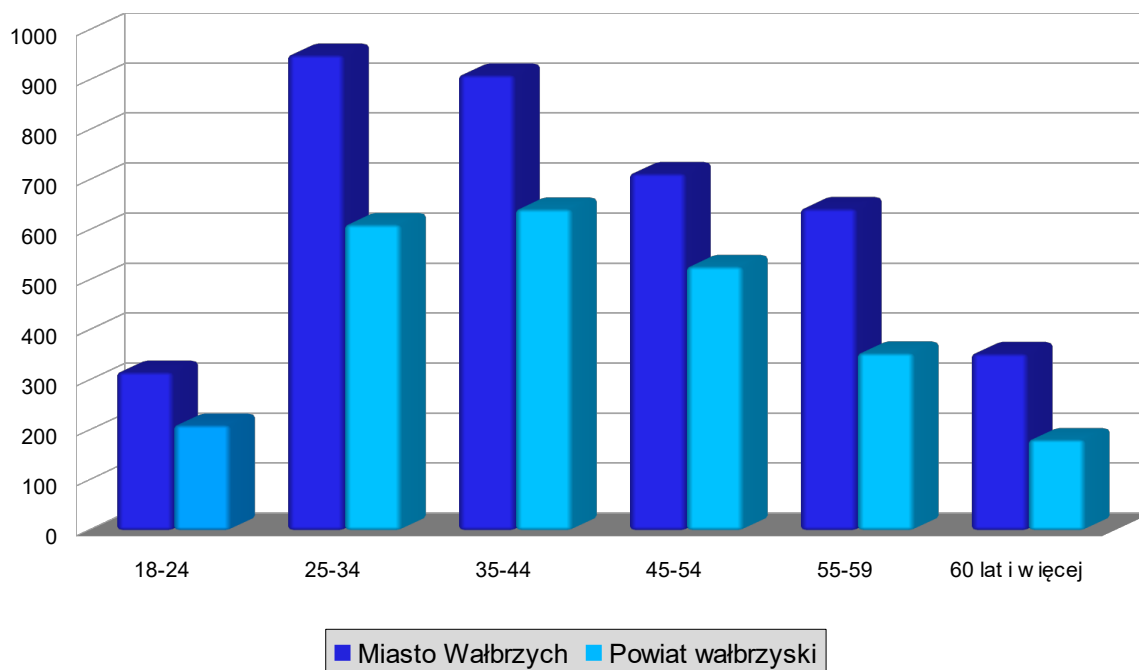
W powiecie wałbrzyskim dominującą grupę stanowią osoby w przedziale wiekowym 35 – 44 lata z udziałem 25,4 % ogółu zarejestrowanych.

Dane liczbowe przedstawia Tabela nr 4 oraz Wykres nr 3.

Tab. 4. Struktura bezrobotnych według wieku (stan w końcu XII 2016).

L.p.	Wiek	Rok 2016			
		Miasto Wałbrzych		Powiat wałbrzyski	
		Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
1	18-24 lat	317	230	211	148
2	25-34 lat	951	667	612	416
3	35-44 lat	911	548	643	376
4	45-54 lat	714	349	528	265
5	55-59 lat	644	301	355	144
6	60 lat i więcej	354	62	182	27
7	Ogółem:	3891	2157	2531	1376

Wykres 3. Struktura bezrobotnych według wieku (stan w końcu XII 2016).

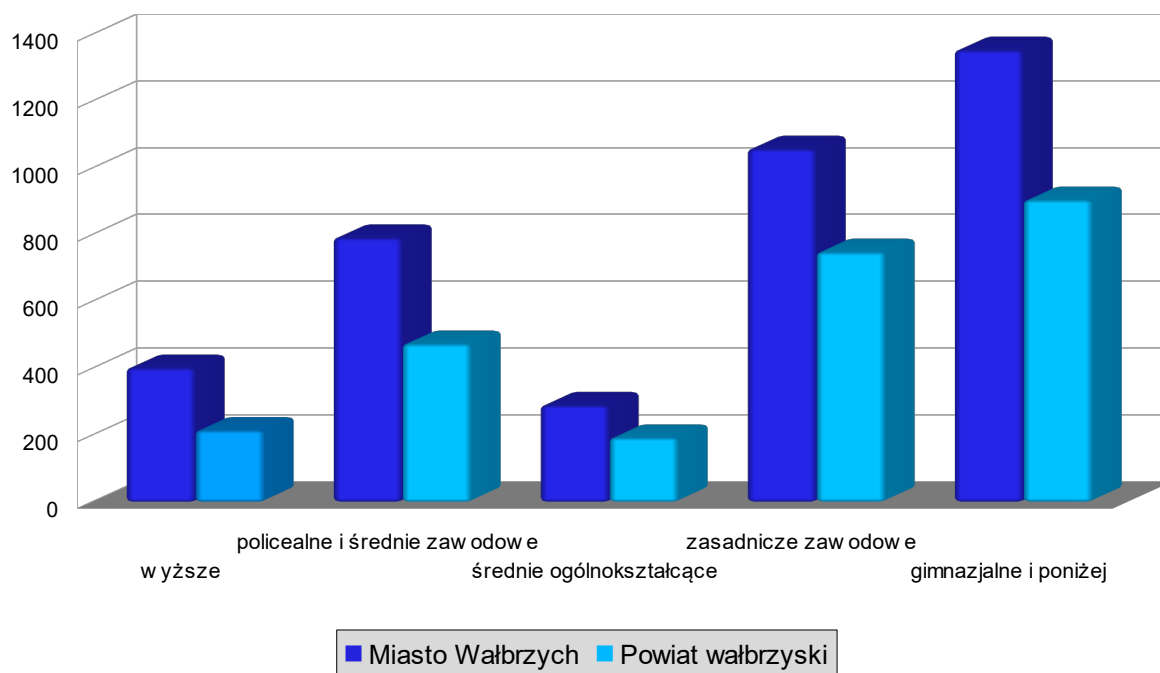

Osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz gimnazjalnym lub niższym w powiecie wałbrzyskim stanowią 43,3 % (Tab.5 oraz Wykres 4).

Tab. 5. Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia (stan w końcu XII 2016).

L.p.	Wykształcenie	Rok 2016			
		Miasto Wałbrzych		Powiat wałbrzyskim	
		Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
1	Wyższe	401	254	214	153
2	Policealne i średnie zawodowe	791	490	473	329
3	Średnie ogólnokształcące	289	209	192	147
4	Zasadnicze zawodowe	1057	474	748	321
5	Gimnazjalne i poniżej	1353	730	904	426
6	Ogółem:	3891	2157	2531	1376

Wykres 4. Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia (XII 2016).

Analizując powyższe dane pod kątem wskaźnika *płynności bezrobotnych* można zaobserwować, iż w każdej z wymienionych wielkich grup zawodów odnotowany został spadek liczby bezrobotnych.

C. Analiza bezrobotnych oraz ofert pracy według 4- cyfrowych kodów zawodów

Tabele 6 – 9 przedstawiają grupy zawodów, w których liczba bezrobotnych jest największa

Tabela 6. Grupa zawodów, w których liczba bezrobotnych (stan na koniec okresu) jest największa w 2016 r według wszystkich grup zawodów.

Kod	Elementarne grupy zawodów	Liczba bezrobotnych (stan na koniec okresu)
5223	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienty)	225
7112	Murarze i pokrewni	88
8111	Górnicy podziemnej i odkrywkowej eksploatacji złóż i pokrewni	69
9329	Robotnicy wykonujący prace proste w przemyśle gdzie indziej niesklasyfikowani	69
9112	Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i pokrewne	64
5153	Gospodarze budynków	57
7533	Szwaczki, hafciarki i pokrewni	57
9313	Robotnicy wykonujący prace proste w budownictwie ogólnym	57
5120	Kucharze	55
7222	Ślusarze i pokrewni	51
9629	Pracownicy wykonujący prace proste gdzie indziej niesklasyfikowani	48
7231	Mechanicy pojazdów samochodowych	44
7318	Rękodzielnicy wyrobów z tkanin, skóry i pokrewnych materiałów	42
7531	Krawcy, kuśnierze, kapelusznicy i pokrewni	42
7512	Piekarze, cukiernicy i pokrewni	38
4110	Pracownicy obsługi biurowej	37
7233	Mechanicy maszyn i urządzeń rolniczych i przemysłowych	31
7522	Stolarze meblowi i pokrewni	31
3119	Technicy nauk fizycznych i technicznych gdzie indziej niesklasyfikowani	30

Dostępne informacje wskazują, iż w roku 2016 wśród grup zawodów funkcjonujących na rynku pracy wyodrębniono 20 grup zawodów, w których zauważyć można najwyższą liczbę osób bezrobotnych. Zdecydowanie na najwyższym poziomie sięgającym nieco powyżej 19% ogólnej liczby bezrobotnych, których liczba w roku 2016 była największa sytuuje się grupa sprzedawców sklepowych (ekspedientów). Tak wysoki procent bezrobotnych w tej grupie może świadczyć o tym, iż wśród tych osób znajdują się bezrobotni, których umiejętności oraz kwalifikacje odbiegają od wymagań stawianych przez pracodawców. Tak wysoki odsetek bezrobotnych prezentujących wymienioną grupę zawodów może też świadczyć o tym, iż część osób ze wskazanej grupy stanowią osoby bezrobotne z długą przerwą w zatrudnieniu w branży handlowej lub osoby, które zmieniły plany zawodowe i poszukują zatrudnienia w odmiennych obszarach. Drugą co do wielkości grupę osób bezrobotnych w liczbie 87 osób zajmują murarze i pokrewni. Trzecie miejsce

w grupie zawodów, w których liczba osób bezrobotnych jest największa w powiecie zajmują robotnicy wykonujący prace proste w przemyśle, gdzie indziej niesklasyfikowani, stanowią oni 6% ogółu. Kolejne miejsce pod względem największej liczby osób bezrobotnych zajmują górnicy podziemnej i odkrywkowej eksploatacji złóż i pokrewni, co w znaczącej mierze jest wynikiem przemian, jakie miały miejsce na lokalnym rynku pracy. Grupa ta w roku 2016 liczyła 69 osób. Pozycję piątą, w liczbie 64 osób zajmują pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i pokrewne.

Tabela 7. Grupa zawodów, w których liczba bezrobotnych (stan na koniec okresu) jest największa w 2016 r według informacji sygnalnej.

Kod	Elementarne grupy zawodów	Liczba bezrobotnych (stan na koniec okresu)
5223	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	225
7112	Murarze i pokrewni	88
8111	Górnicy podziemnej i odkrywkowej eksploatacji złóż i pokrewni	69
9329	Robotnicy wykonujący prace proste w przemyśle gdzie indziej niesklasyfikowani	69
9112	Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i pokrewne	64
5153	Gospodarze budynków	57
7533	Szwaczki, hafciarki i pokrewni	57
9313	Robotnicy wykonujący prace proste w budownictwie ogólnym	57
5120	Kucharze	55
7222	Ślusarze i pokrewni	51
9629	Pracownicy wykonujący prace proste gdzie indziej niesklasyfikowani	48
7231	Mechanicy pojazdów samochodowych	44
7318	Rękodzielnicy wyrobów z tkanin, skóry i pokrewnych materiałów	42
7531	Krawcy, kuśnierze, kapelusznicy i pokrewni	42
7512	Piekarze, cukiernicy i pokrewni	38
4110	Pracownicy obsługi biurowej	37
7233	Mechanicy maszyn i urządzeń rolniczych i przemysłowych	31
7522	Stolarze meblowi i pokrewni	31
3119	Technicy nauk fizycznych i technicznych gdzie indziej niesklasyfikowani	30
9312	Robotnicy wykonujący prace proste w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni	30

Odnosząc się do informacji sygnalnej, obejmującej w swojej strukturze zawody deficytowe, zrównoważone oraz nadwyżkowe można zauważyć, iż dane te są zbieżne z danymi zaprezentowanymi powyżej, stanowiącymi zestawienie Grup zawodów, w których liczba bezrobotnych (stan na koniec okresu) była największa w 2016 r według wszystkich grup zawodów.

Tabela 8. Grupa zawodów, w których liczba bezrobotnych (napływ) jest największa w 2016 r według wszystkich grup zawodów.

Kod	Elementarne grupy zawodów	Liczba bezrobotnych (napływ w okresie)
5223	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	342
7112	Murarze i pokrewni	169
9313	Robotnicy wykonujący prace proste w budownictwie ogólnym	123
9629	Pracownicy wykonujący prace proste gdzie indziej niesklasyfikowani	111
9329	Robotnicy wykonujący prace proste w przemyśle gdzie indziej niesklasyfikowani	110
5153	Gospodarze budynków	109
5120	Kucharze	101
9112	Pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe i pokrewne	101
7222	Ślusarze i pokrewni	86
7318	Rękodzielnicy wyrobów z tkanin, skóry i pokrewnych materiałów	82
7533	Szwaczki, hafciarki i pokrewni	81
8111	Górnicy podziemnej i odkrywkowej eksploatacji złóż i pokrewni	78
7231	Mechanicy pojazdów samochodowych	76
9312	Robotnicy wykonujący prace proste w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni	75
4110	Pracownicy obsługi biurowej	62
4321	Magazynierzy i pokrewni	61
7512	Piekarze, cukiernicy i pokrewni	60
7522	Stolarze meblowi i pokrewni	60
7531	Krawcy, kuśnierze, kapelusznicy i pokrewni	57
3119	Technicy nauk fizycznych i technicznych gdzie indziej niesklasyfikowani	50

Tabela nr 8 przedstawia grupy zawodów, w których sklasyfikowano największą liczbę nowo zarejestrowanych bezrobotnych, wśród nich najliczniejszą grupę stanowią sprzedawcy sklepowi (ekspedienci), obejmują oni nieco ponad 17% ogółu zaprezentowanych grup. Pozycję drugą zajmują murarze i pokrewni w liczbie 169 osób. Trzecia pozycja w tabeli to grupa robotników, wykonujących prace proste w budownictwie ogólnym, liczba przedstawicieli tej grupy wynosiła 123 osoby. Kolejna pozycja to grupa robotników wykonujących prace proste, gdzie indziej niesklasyfikowanych, stanowią oni 5,5% ogółu. Piąte miejsce pod względem napływu nowych bezrobotnych stanowi grupa robotników wykonujących prace proste w przemyśle, gdzie indziej niesklasyfikowanych, ich liczba wynosiła 110 osób.

Tabela 9. Grupa zawodów, w których liczba bezrobotnych (napływ) jest największa w 2016 r według informacji sygnalnej.

Kod	Elementarne grupy zawodów	Liczba bezrobotnych (napływ w okresie)
5223	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	342
7112	Murarze i pokrewni	169
9313	Robotnicy wykonujący prace proste w budownictwie ogólnym	123
9629	Pracownicy wykonujący prace proste gdzie indziej niesklasyfikowani	111
9329	Robotnicy wykonujący prace proste w przemyśle gdzie indziej niesklasyfikowani	110
5153	Gospodarze budynków	109
5120	Kucharze	101
9112	Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i pokrewne	101
7222	Ślusarze i pokrewni	86
7318	Rękodzielnicy wyrobów z tkanin, skóry i pokrewnych materiałów	82
7533	Szwaczki, hafciarki i pokrewni	81
8111	Górnicy podziemnej i odkrywkowej eksploatacji złóż i pokrewni	78
7231	Mechanicy pojazdów samochodowych	76
9312	Robotnicy wykonujący prace proste w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni	75
4110	Pracownicy obsługi biurowej	62
4321	Magazynierzy i pokrewni	61
7512	Piekarze, cukiernicy i pokrewni	60
7522	Stolarze meblowi i pokrewni	60
7531	Krawcy, kuśnierze, kapelusznicy i pokrewni	57
3119	Technicy nauk fizycznych i technicznych gdzie indziej niesklasyfikowani	50

Zgodnie z danymi z informacji sygnalnej pozycje świadczące o największym napływie osób bezrobotnych zakwalifikowanych do zawodów deficytowych, zrównoważonych oraz nadwyżkowych stanowią te same grupy zawodów, które zaprezentowano w poprzedniej tabeli.

Tabele 10-11 przedstawiają grupy zawodów, dla których wskaźnik długotrwałego bezrobocia jest najwyższy

Tabela 10. Grupa zawodów, dla których wskaźnik długotrwałego bezrobocia jest najwyższy według wszystkich grup zawodów.

Kod	Elementarne grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
1120	Dyrektorzy generalni i zarządzający	100,00
1212	Kierownicy do spraw zarządzania zasobami ludzkimi	100,00
1311	Kierownicy produkcji w rolnictwie i leśnictwie	100,00
1321	Kierownicy do spraw produkcji przemysłowej	100,00
1324	Kierownicy do spraw logistyki i dziedzin pokrewnych	100,00
2149	Inżynierowie gdzie indziej niesklasyfikowani	100,00
2162	Architekci krajobrazu	100,00
2166	Projektanci grafiki i multimediów	100,00
2291	Specjaliści do spraw higieny, bezpieczeństwa pracy i ochrony środowiska	100,00
2440	Specjaliści do spraw rynku nieruchomości	100,00
2514	Programiści aplikacji	100,00
2641	Literaci i inni autorzy tekstów	100,00
2651	Artyści plastycy	100,00
3139	Kontrolerzy (sterowniczy) procesów przemysłowych gdzie indziej niesklasyfikowani	100,00
3152	Oficerowie pokładowi, piloci żeglugi i pokrewni	100,00
3214	Technicy medyczni i dentyści	100,00
3359	Urzędnicy państwowi do spraw nadzoru gdzie indziej niesklasyfikowani	100,00
3411	Średni personel z dziedziny prawa i pokrewny	100,00
3431	Fotografowie	100,00
3521	Operatorzy urządzeń do rejestracji i transmisji obrazu i dźwięku	100,00
4214	Windykatorzy i pokrewni	100,00
4222	Pracownicy centrów obsługi telefonicznej (pracownicy call center)	100,00
5113	Przewodnicy turystyczni i piloci wycieczek	100,00
5152	Pracownicy usług domowych	100,00
5169	Pracownicy usług osobistych gdzie indziej niesklasyfikowani	100,00
5411	Strażacy	100,00
6114	Rolnicy upraw mieszanых	100,00
6130	Rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej	100,00
6330	Rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej pracujący na własne potrzeby	100,00
6340	Rybaczy i zbieracze pracujący na własne potrzeby	100,00
7214	Robotnicy przygotowujący i wznoszący konstrukcje metalowe	100,00
7315	Formowacze wyrobów szklanych, krajacze i szlifierze szkła	100,00
7317	Rękodzielnicy wyrobów z drewna i pokrewnych materiałów	100,00
7319	Rzemieślnicy gdzie indziej niesklasyfikowani	100,00
7321	Pracownicy przy pracach przygotowawczych do druku	100,00
7322	Drukarze	100,00
7536	Obuwnicy i pokrewni	100,00
7542	Strzałowci i pokrewni	100,00
8114	Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji wyrobów cementowych, kamiennych i pokrewni	100,00
8141	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów gumowych	100,00
8143	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów papierniczych	100,00
8154	Operatorzy maszyn wykończalniczych wyrobów włókienniczych	100,00
8156	Operatorzy maszyn do produkcji obuwia i pokrewni	100,00
8350	Marynarze i pokrewni (z wyłączeniem sił zbrojnych)	100,00
9510	Pracownicy świadczący usługi na ulicach	100,00
9611	Ładowacze nieczystości	100,00

Analiza tabeli zawierającej grupy zawodów, dla których wskaźnik długotrwałego bezrobocia jest najwyższy dostarcza informacji, iż aż w 46 wymienionych grupach każdy z bezrobotnych był bezrobotnym długotrwale.

Tabela 11. Grupa zawodów, dla których wskaźnik długotrwałego bezrobocia jest najwyższy według informacji sygnalnej.

Kod	Elementarne grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
1120	Dyrektorzy generalni i zarządzający	100,00
1212	Kierownicy do spraw zarządzania zasobami ludzkimi	100,00
1311	Kierownicy produkcji w rolnictwie i leśnictwie	100,00
1321	Kierownicy do spraw produkcji przemysłowej	100,00
1324	Kierownicy do spraw logistyki i dziedzin pokrewnych	100,00
2149	Inżynierowie gdzie indziej niesklasyfikowani	100,00
2162	Architekci krajobrazu	100,00
2166	Projektanci grafiki i multimedii	100,00
2291	Specjaliści do spraw higieny, bezpieczeństwa pracy i ochrony środowiska	100,00
2440	Specjaliści do spraw rynku nieruchomości	100,00
2514	Programiści aplikacji	100,00
2641	Literaci i inni autorzy tekstów	100,00
2651	Artyści plastycy	100,00
3139	Kontrolerzy (sterowniczy) procesów przemysłowych gdzie indziej niesklasyfikowani	100,00
3152	Oficerowie pokładowi, piloci żeglugi i pokrewni	100,00
3214	Technicy medyczni i dentystyczni	100,00
3359	Urzędnicy państwowi do spraw nadzoru gdzie indziej niesklasyfikowani	100,00
3411	Średni personel z dziedziny prawa i pokrewny	100,00
3431	Fotografowie	100,00
3521	Operatorzy urządzeń do rejestracji i transmisji obrazu i dźwięku	100,00
4214	Windykatorzy i pokrewni	100,00
4222	Pracownicy centrów obsługi telefonicznej (pracownicy call center)	100,00
5113	Przewodnicy turystyczni i piloci wycieczek	100,00
5152	Pracownicy usług domowych	100,00
5169	Pracownicy usług osobistych gdzie indziej niesklasyfikowani	100,00
5411	Strażacy	100,00
6114	Rolnicy upraw mieszanych	100,00
6130	Rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej	100,00
6330	Rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej pracujący na własne potrzeby	100,00
6340	Rybaczy i zbieracze pracujący na własne potrzeby	100,00
7214	Robotnicy przygotowujący i wznoszący konstrukcje metalowe	100,00
7315	Formowacze wyrobów szklanych, krajacze i szlifierze szkła	100,00
7317	Rękodzielnicy wyrobów z drewna i pokrewnych materiałów	100,00
7319	Rzemieślnicy gdzie indziej niesklasyfikowani	100,00
7321	Pracownicy przy pracach przygotowawczych do druku	100,00
7322	Drukarze	100,00
7536	Obuwnicy i pokrewni	100,00
7542	Ształowi i pokrewni	100,00
8114	Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji wyrobów cementowych, kamiennych i pokrewni	100,00
8141	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów gumowych	100,00
8143	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów papierniczych	100,00
8154	Operatorzy maszyn wykończalniczych wyrobów włókienniczych	100,00
8156	Operatorzy maszyn do produkcji obuwia i pokrewni	100,00
8350	Młynarze i pokrewni (z wyłączeniem sił zbrojnych)	100,00
9510	Pracownicy świadczący usługi na ulicach	100,00
9611	Ładownicze nieczystości	100,00

Dane pozyskane z informacji sygnalnej dotyczące grup zawodów, dla których wskaźnik długotrwałego bezrobocia był najwyższy ukazuje, iż są one spójne z danymi zaprezentowanymi w poprzedniej tabeli, dotyczącymi grup zawodów, dla których wskaźnik długotrwałego bezrobocia jest najwyższy według wszystkich grup zawodów.

Tabele 12-15 przedstawiają grupy zawodów, w których wskaźnik płynności bezrobotnych jest największy oraz najmniejszy

Tabela 12. Grupy zawodów, w których wskaźnik płynności bezrobotnych jest największy według wszystkich grup zawodów.

Kod	Elementarne grupy zawodów	Wskaźnik płynności bezrobotnych
7323	Introligatorzy i pokrewni	5,00
1420	Kierownicy w handlu detalicznym i hurtowym	4,00
2149	Inżynierowie gdzie indziej niesklasyfikowani	4,00
5151	Pracownicy obsługi technicznej biur, hoteli i innych obiektów	3,00
6330	Rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej pracujący na własne potrzeby	3,00
8141	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów gumowych	3,00
7322	Drukarze	2,50
1120	Dyrektorzy generalni i zarządzający	2,00
2120	Matematycy, aktuariusze i statystycy	2,00
2163	Projektanci wzornictwa przemysłowego i odzieży	2,00
2519	Analitycy systemów komputerowych i programiści gdzie indziej niesklasyfikowani	2,00
3139	Kontrolerzy (sterownicy) procesów przemysłowych gdzie indziej niesklasyfikowani	2,00
3213	Technicy farmaceutyczni	2,00
3433	Pracownicy bibliotek, galerii, muzeów, informacji naukowej i pokrewni	2,00
3439	Średni personel w zakresie działalności artystycznej i kulturalnej gdzie indziej niesklasyfikowany	2,00
4311	Pracownicy do spraw rachunkowości i księgowości	2,00
4313	Pracownicy obsługi płacowej	2,00
5244	Sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej / internetowej	2,00
7133	Robotnicy czyszczący konstrukcje budowlane i pokrewni	2,00
8156	Operatorzy maszyn do produkcji obuwia i pokrewni	2,00

Pozyskane dane zaprezentowane w powyższej tabeli zwracają uwagę, iż największy spadek liczby bezrobotnych odnotowano w trzech grupach zawodów, do których należą introligatorzy i pokrewni, kierownicy w handlu detalicznym i hurtowym oraz inżynierowie, gdzie indziej niesklasyfikowani.

Tabela 13. Grupy zawodów, w których wskaźnik płynności bezrobotnych jest największy według informacji sygnałnej.

Kod	Elementarne grupy zawodów	Wskaźnik płynności bezrobotnych
7323	Introligatorzy i pokrewni	5,00
1420	Kierownicy w handlu detalicznym i hurtowym	4,00
2149	Inżynierowie gdzie indziej niesklasyfikowani	4,00
5151	Pracownicy obsługi technicznej biur, hoteli i innych obiektów	3,00
6330	Rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej pracujący na własne potrzeby	3,00
8141	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów gumowych	3,00
7322	Drukarze	2,50
1120	Dyrektorzy generalni i zarządzający	2,00
2120	Matematycy, aktuariusze i statystycy	2,00
2163	Projektanci wzornictwa przemysłowego i odzieży	2,00
2519	Analitycy systemów komputerowych i programiści gdzie indziej niesklasyfikowani	2,00
3139	Kontrolerzy (sterowniczcy) procesów przemysłowych gdzie indziej niesklasyfikowani	2,00
3213	Technicy farmaceutyczni	2,00
3433	Pracownicy bibliotek, galerii, muzeów, informacji naukowej i pokrewni	2,00
3439	Średni personel w zakresie działalności artystycznej i kulturalnej gdzie indziej niesklasyfikowany	2,00
4311	Pracownicy do spraw rachunkowości i księgowości	2,00
4313	Pracownicy obsługi płacowej	2,00
5244	Sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej / internetowej	2,00
7133	Robotnicy czyszczący konstrukcje budowlane i pokrewni	2,00
8156	Operatorzy maszyn do produkcji obuwia i pokrewni	2,00

Analiza dostępnych informacji dotyczących grup zawodów, w których wskaźnik płynności bezrobotnych był najwyższy w odniesieniu do zawodów deficytowych, nadwyżkowych oraz zrównoważonych ukazuje, iż dane te są zbieżne z danymi z tabeli prezentującej grupy zawodów, w których wskaźnik płynności bezrobotnych jest największy według wszystkich grup zawodów.

Tabela 14. Grupy zawodów, w których wskaźnik płynności bezrobotnych jest najniższy według wszystkich grup zawodów.

Kod	Elementarne grupy zawodów	Wskaźnik płynności bezrobotnych
2131	Biolodzy i pokrewni	0,00
2152	Inżynierowie elektronicy	0,00
2212	Lekarze specjaliści (ze specjalizacją II stopnia lub tytułem specjalisty)	0,00
2355	Nauczyciele sztuki w placówkach pozaszkolnych	0,00
2424	Specjaliści do spraw szkoleń zawodowych i rozwoju kadr	0,00
2611	Adwokaci, radcy prawni i prokuratorzy	0,00
3323	Zaopatrzeniowcy	0,00
3436	Muzycy i pokrewni	0,00
4312	Pracownicy do spraw statystyki, finansów i ubezpieczeń	0,00
5221	Właściciele sklepów	0,00
5222	Kierownicy sprzedaży w marketach	0,00
5321	Pomocniczy personel medyczny	0,00
9622	Pracownicy wykonujący dorywcze prace proste	0,00
5329	Pracownicy opieki osobistej w ochronie zdrowia i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	0,33
1219	Kierownicy do spraw obsługi biznesu i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani	0,50
2132	Specjaliści w zakresie rolnictwa, leśnictwa i pokrewni	0,50
3256	Ratownicy medyczni	0,50
7119	Robotnicy robót stanu surowego i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	0,50
7122	Posadzkarze, parkieciarze i glazurnicy	0,50
9129	Pozostali pracownicy zajmujący się sprzątaniem	0,50
9213	Robotnicy wykonujący prace proste przy uprawie roślin i hodowli zwierząt	0,50

Przedstawione zestawienie pokazuje, iż w sklasyfikowano trzynaście grup, w których napływ jest równy zeru, co oznacza, iż liczba bezrobotnych w przedstawionych grupach nie uległa ani zwiększeniu, ani zmniejszeniu.

Tabela 15. Grupy zawodów, w których wskaźnik płynności bezrobotnych jest najmniejszy według informacji sygnałnej.

Kod	Elementarne grupy zawodów	Wskaźnik płynności bezrobotnych
2131	Biolodzy i pokrewni	0,00
2152	Inżynierowie elektronicy	0,00
2212	Lekarze specjaliści (ze specjalizacją II stopnia lub tytułem specjalisty)	0,00
2355	Nauczyciele sztuki w placówkach pozaszkolnych	0,00
2424	Specjaliści do spraw szkoleń zawodowych i rozwoju kadr	0,00
2611	Adwokaci, radcy prawni i prokuratorzy	0,00
3323	Zaopatrzeniowcy	0,00
3436	Muzycy i pokrewni	0,00
4312	Pracownicy do spraw statystyki, finansów i ubezpieczeń	0,00
5221	Właściciele sklepów	0,00
5222	Kierownicy sprzedaży w marketach	0,00
5321	Pomocniczy personel medyczny	0,00
9622	Pracownicy wykonujący dorywcze prace proste	0,00
5329	Pracownicy opieki osobistej w ochronie zdrowia i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	0,33
1219	Kierownicy do spraw obsługi biznesu i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani	0,50
2132	Specjaliści w zakresie rolnictwa, leśnictwa i pokrewni	0,50
3256	Ratownicy medyczni	0,50
7119	Robotnicy robót stanu surowego i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	0,50
7122	Posadzkarze, parkieciarze i glazurnicy	0,50
9129	Pozostali pracownicy zajmujący się sprzątaniem	0,50
9213	Robotnicy wykonujący prace proste przy uprawie roślin i hodowli zwierząt	0,50

Analiza dostępnych informacji dotyczących grup zawodów, w których wskaźnik płynności bezrobotnych był najwyższy w odniesieniu do zawodów deficytowych, nadwyżkowych oraz zrównoważonych ukazuje, iż są one spójne z danymi dotyczącymi grup zawodów, w których wskaźnik płynności bezrobotnych jest najniższy według wszystkich grup zawodów.

2. RANKING ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH

Celem konstrukcji rankingu zawodów deficytowych i nadwyżkowych jest identyfikacja elementarnych grup zawodów charakteryzujących się deficytem, równowagą lub nadwyżką. Ponadto istotne jest wskazanie kierunków i natężenia zmian, zachodzących w strukturze zawodowej oraz usprawnienie poradnictwa zawodowego. Bazę do konstrukcji rankingu stanowi zestawienie popytowej oraz podażowej strony rynku pracy, przy czym jako stronę podażową przyjęto liczbę bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy, natomiast jako stronę popytową przyjęto liczbę wolnych miejsc pracy oraz miejsc aktywizacji zawodowej.

Tabela 17. Ranking elementarnych zawodów deficytowych w 2016 roku.

MAKSYMALNY DEFICYT*				
Kod	Elementarna grupa zawodów	Liczba dostępnych ofert pracy	Odsetek ofert subsydiowanych w CBOP (PUP+OHP+EURES) (%)	Odsetek miejsc aktywizacji zawodowej (%)
3333	Pośrednicy pracy i zatrudnienia	6	0,00	0,00
3321	Agenci ubezpieczeniowi	1		0,00
7549	Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy gdzie indziej niesklasyfikowani	1		0,00
5246	Wydawcy posiłków	1	92,31	23,08
7224	Szlifierze narzędzi i polerowacze metali	1	0,00	0,00
5312	Asystenci nauczycieli	1	66,67	55,56
4213	Pracownicy lombardów i instytucji pożyczkowych	1	66,67	33,33
3423	Instruktorzy fitness i rekreacji ruchowej	0	100,00	0,00
9411	Pracownicy przygotowujący posiłki typu fast food	0	75,00	50,00
2512	Specjaliści do spraw rozwoju systemów informatycznych	0		0,00
2529	Specjaliści do spraw baz danych i sieci komputerowych gdzie indziej niesklasyfikowani	0		0,00

DEFICYT								
Kod	Elementarna grupa zawodów	Średniomiesięczna liczba bezrobotnych	Średniomiesięczna liczba dostępnych ofert pracy	Wskaźnik dostępności ofert pracy	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia	Wskaźnik płynności bezrobotnych	Odsetek ofert subsydiowanych w CBOP (PUP+OHP+EURES) (%)	Odsetek miejsc aktywizacji zawodowej (%)
7523	Ustawiacze i operatorzy maszyn do obróbki i produkcji wyrobów z drewna	0,08	0,83	0,10		1,00	80,00	80,00
2113	Chemicy	0,58	1,17	0,50		1,00		0,00
2251	Lekarze weterynarii bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	0,17	0,33	0,50		1,00	50,00	50,00
2519	Analitycy systemów komputerowych i programiści gdzie indziej niesklasyfikowani	0,33	0,58	0,57		2,00		0,00
7521	Robotnicy przygotowujący drewno i pokrewni	0,17	0,25	0,67		1,00	100,00	0,00
9122	Czyszciele pojazdów	0,17	0,25	0,67		1,00	100,00	100,00
2511	Analitycy systemów komputerowych	0,92	1,17	0,79	0,00	1,00		0,00

Ranking zawodów deficytowych, czyli takich, które charakteryzują się większą liczbą dostępnych ofert pracy niż wynosi średni stan bezrobotnych w danym okresie sprawozdawczym ukazuje, iż istnieje aż jedenaście grup zawodów o deficycie maksymalnym, co oznacza, iż brak jest osób bezrobotnych reprezentujących te grupy. Do tych grup należą między innymi pośrednicy pracy i zatrudnienia.

Uwzględniając rosnący *wskaźnik dostępności ofert pracy* można zauważyć, iż do grup, w których liczba bezrobotnych jest najmniejsza należą ustawiacze i operatorzy maszyn do obróbki i produkcji wyrobów z drewna, chemicy oraz lekarze weterynarii bez lub w trakcie specjalizacji. Takie dane dostarczają informacji o tym, iż zgodnie z przyjętymi wyjaśnieniami w podanych grupach zawodowych liczba ofert przewyższa liczbę osób bezrobotnych, dzięki czemu istnieje szansa, iż każda osoba bezrobotna z podanych grup znajdzie zatrudnienie.

Tabela 18. Ranking elementarnych grup zawodów zrównoważonych w 2016 roku.

RÓWNOWAGA						
Kod	Elementarna grupa zawodów	Średniomiesięczna liczba bezrobotnych	Średniomiesięczna liczba dostępnych ofert pracy	Wskaźnik dostępności ofert pracy	Odsetek ofert subsydiowanych w CBOP (PUP+OHP+EURES) (%)	Odsetek miejsc aktywizacji zawodowej (%)
2411	Specjaliści do spraw księgowości i rachunkowości	0,33	0,33	1,00	0,00	0,00

Powyższa tabela prezentuje dane na temat zawodów zrównoważonych, czyli takich, które charakteryzują się zbliżoną liczbą bezrobotnych i dostępnych ofert pracy w danym okresie sprawozdawczym. Takie zrównoważenie, dostrzeżono w grupie specjalistów do spraw księgowości i rachunkowości.

Tabela 19. Ranking elementarnych grup zawodów nadwyżkowych w 2016 roku.

MAKSYMALNA NADWYŻKA*		
Kod	Elementarna grupa zawodów	Liczba bezrobotnych
7532	Konstruktorzy i krojczowie odzieży	4

NADWYŻKA								
Kod	Elementarna grupa zawodów	Średniomiesięczna liczba bezrobotnych	Średniomiesięczna liczba dostępnych ofert pracy	Wskaźnik dostępności ofert pracy	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia	Wskaźnik płynności bezrobotnych	Odsetek ofert subsydiowanych w CBOP (PUP+OHP+EURES) (%)	Odsetek miejsc aktywizacji zawodowej (%)
8131	Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji wyrobów chemicznych	3,92	0,08	47,00	75,00	0,75		0,00
3432	Plastycy, dekoratorzy wnętrz i pokrewni	3,67	0,08	44,00	75,00	0,67	100,00	0,00
5329	Pracownicy opieki osobistej w ochronie zdrowia i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	2,42	0,08	29,00	66,67	0,33	100,00	0,00
5321	Pomocniczy personel medyczny	2,50	0,17	15,00	66,67	0,00	50,00	50,00
6113	Ogrodnicy	13,00	1,33	9,75	64,29	0,86	93,75	31,25
2341	Nauczyciele szkół podstawowych	2,33	0,33	7,00	66,67	0,60	0,00	0,00
3412	Pracownicy wsparcia rodziny, pomocy społecznej i pracy socjalnej	4,92	2,08	2,36	66,67	0,83	53,85	15,38
5169	Pracownicy usług osobistych gdzie indziej niesklasyfikowani	4,25	2,58	1,65	100,00	0,75	100,00	0,00

Ranking zawodów nadwyżkowych, czyli takich, które charakteryzują się przewagą liczebną bezrobotnych nad dostępnymi ofertami pracy, bezrobociem długotrwałym powyżej mediany oraz niskim odpływem bezrobotnych w danym okresie sprawozdawczym ukazuje, iż istnieje jedna grupa zawodów maksymalnie nadwyżkowych, co oznacza, iż dla tej grupy nie ma dostępnych żadnych ofert. Grupę tą prezentują konstruktorzy i krojczowie odzieży.

Uwzględniając rosnący *wskaźnik dostępności ofert pracy* można zauważyć, iż do grup, w której liczba bezrobotnych jest największa, a tym samym relatywnie niska jest dostępność ofert pracy należą: operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji wyrobów chemicznych, plastycy, dekoratorzy wnętrz i pokrewni oraz pracownicy opieki osobistej w ochronie zdrowia i pokrewni, gdzie indziej niesklasyfikowani.

3. ANALIZA UMIEJĘTNOŚCI I UPRAWNIEŃ

Analiza umiejętności i uprawnień to element monitoringu mający na celu prezentację tych danych od strony popytowej oraz podażowej. Zestawienie uprawnień oraz umiejętności prezentowanych przez najliczniejszą grupę osób bezrobotnych z uprawnieniami i umiejętnościami, jakich oczekują pracodawcy pozwoli lepiej realizować zadania z zakresu pośrednictwa pracy. Z kolei odniesienie tych informacji do zawodów pozwoli zwrócić uwagę na niedopasowania istniejące w strukturze kwalifikacyjno- zawodowej. Uzupełnienie tej analizy stanowi badanie cech w grupie osób bez zawodu.

Tabela 20. Bezrobotni bez zawodu w 2016 roku.

Wyszczególnienie	Bezrobotni ogółem	w tym bezrobotni bez zawodu	Odsetek bezrobotnych bez zawodu (%)*
Ogółem	2 529	301	11,90%
wg poziomu wykształcenia:			
gimnazjalne i poniżej	907	206	22,71%
zasadnicze zawodowe	745	20	2,68%
średnie ogólnokształcące	194	51	26,29%
policealne i średnie zawodowe	470	15	3,19%
wyższe	213	9	4,23%
wg typu ukończonej szkoły:			
zasadnicza szkoła zawodowa	261	15	5,75%
szkoła przysposabiająca do pracy			
technikum	109	9	8,26%
liceum ogólnokształcące	90	23	25,56%
liceum profilowane	1	0	0,00%
technikum uzupełniające	3	0	0,00%
liceum uzupełniające	3	0	0,00%
szkoła policealna	25	5	20,00%
wyższa	172	9	5,23%
brak danych źródłowych	1 865	240	12,87%

Dane dostępne w tabeli, odwołując się do metodologii zalecającej prezentację według posiadanego wykształcenia z podaniem odsetka bezrobotnych bez zawodu ukazuje, iż grupę stanowiącą niespełna 26, 3% ogółu bezrobotnych stanowią bezrobotni z wykształceniem średnim ogólnokształcącym. Drugą pozycję, stanowiącą nieco powyżej 22,7% ogółu stanowią bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym. Trzecią pozycję zajmują osoby bezrobotne z wykształceniem wyższym.

4. ANALIZA RYNKU EDUKACYJNEGO

Zgodnie z obowiązującą metodologią analiza rynku edukacyjnego realizowanego przez powiatowe urzędy pracy prezentuje dwa zakresy informacji, mianowicie informacje dotyczące analizy uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych oraz informacje dotyczące analizy absolwentów szkół ponadgimnazjalnych. Celem wspomnianej analizy jest wskazanie czy deficyt lub nadwyżka w zaprezentowanych zawodach ulegnie zmianie, to znaczy czy się zwiększy bądź zmniejszy przy uwzględnieniu liczby uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych, stanowiących potencjalny zasób siły roboczej. Przeprowadzona analiza powinna ponadto dostarczyć wiedzy na temat kierunków szkoleń do realizacji wśród bezrobotnych oraz do korekty poziomu i struktury treści kształcenia zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym i wyższym.

4.1 ANALIZA UCZNIÓW OSTATNICH KLAS SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH

Tabela 21. Uczniowie ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych według elementarnych grup zawodów deficytowych, zrównoważonych oraz nadwyżkowych w 2016 roku.

Elementarna grupa zawodów		Liczba uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych
Kod	Nazwa	
2113	Chemicy	0
2251	Lekarze weterynarii bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	0
2511	Analitycy systemów komputerowych	0
2512	Specjaliści do spraw rozwoju systemów informatycznych	0
2519	Analitycy systemów komputerowych i programiści gdzie indziej niesklasyfikowani	0
2529	Specjaliści do spraw baz danych i sieci komputerowych gdzie indziej niesklasyfikowani	0
3321	Agenci ubezpieczeniowi	0
3333	Pośrednicy pracy i zatrudnienia	0
3423	Instruktorzy fitness i rekreacji ruchowej	0
4213	Pracownicy lombardów i instytucji pożyczkowych	0
5246	Wydawcy posiłków	0
5312	Asystenci nauczycieli	0
7224	Szlifierze narzędzi i polerowacze metali	0
7521	Robotnicy przygotowujący drewno i pokrewni	0
7523	Ustawiacze i operatorzy maszyn do obróbki i produkcji wyrobów z drewna	0
7549	Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy gdzie indziej niesklasyfikowani	0
9122	Czyszciciele pojazdów	0
9411	Pracownicy przygotowujący posiłki typu fast food	0

Zawody nadwyżkowe

Elementarna grupa zawodów		Liczba uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych
Kod	Nazwa	
2341	Nauczyciele szkół podstawowych	0
3412	Pracownicy wsparcia rodziny, pomocy społecznej i pracy socjalnej	0
3432	Plastycy, dekoratorzy wnętrz i pokrewni	0
5169	Pracownicy usług osobistych gdzie indziej niesklasyfikowani	0
5321	Pomocniczy personel medyczny	0
5329	Pracownicy opieki osobistej w ochronie zdrowia i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	0
6113	Ogrodnicy	0
7532	Konstruktorzy i krojczowie odzieży	0
8131	Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji wyrobów chemicznych	0

Zawody zrównoważone

Elementarna grupa zawodów		Liczba uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych
Kod	Nazwa	
2411	Specjaliści do spraw księgowości i rachunkowości	0

Dostępne informacje uniemożliwiają realizację wytyczonego celu.

4.2 ANALIZA ABSOLWENTÓW SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH

Tabela 22. Liczba absolwentów oraz bezrobotnych absolwentów według typu szkoły w 2016 roku.

Typ szkoły	Liczba absolwentów w roku szkolnym poprzedzającym rok sprawozdawczy		Liczba bezrobotnych absolwentów		Wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów (%)	
	ogółem	posiadający tytuł zawodowy*	stan na koniec grudnia roku poprzedniego	stan na koniec maja roku sprawozdawczego	stan na koniec grudnia roku poprzedniego	stan na koniec maja roku sprawozdawczego
zasadnicza szkoła zawodowa	18	13	18	10	138,46%	76,92%
szkoła przysposabiająca do pracy			0	0		
technikum	44	30	25	6	83,33%	20,00%
liceum ogólnokształcące	32	0	17	10	53,13%	31,25%
liceum profilowane	0	0	0	1		
liceum uzupełniające	0	0	1	0		
szkoła policealna	0	0	6	5		

Typ szkoły	Liczba absolwentów w roku szkolnym kończącym się w roku sprawozdawczym		Liczba bezrobotnych absolwentów	Wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów (%)
	ogółem	posiadający tytuł zawodowy*	stan na koniec grudnia roku sprawozdawczego	stan na koniec grudnia roku sprawozdawczego
zasadnicza szkoła zawodowa	12	1	7	700,00%
szkoła przysposabiająca do pracy			0	
technikum	23	7	9	128,57%
liceum ogólnokształcące	46		10	21,74%
liceum profilowane			0	
liceum uzupełniające			0	
szkoła policealna			1	

Dostępne dane ukazują, iż biorąc pod uwagę wskaźnik *frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów*, który im niższą wartość przyjmuje, tym samym wskazuje na lepsze dopasowanie typu szkoły do potrzeb rynku pracy. I tak dostępne w tabeli dane ukazują, iż takim typem szkoły jest liceum ogólnokształcące.

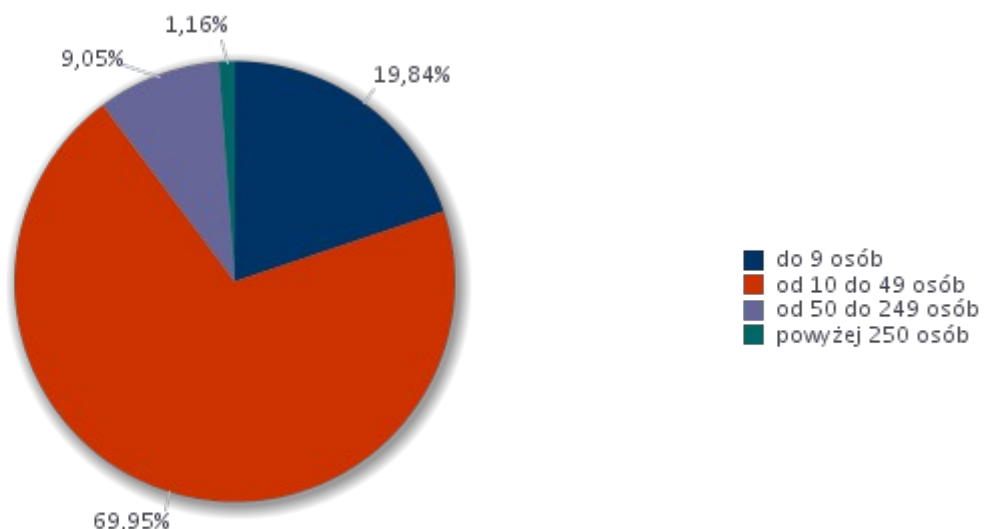
5. BADANIE KWESTONARIUSZOWE PRZEDSIĘBIORSTW

Przeprowadzany raz w roku kwestionariusz przedsiębiorstw realizowany przez powiatowe urzędy pracy ma na celu porównanie struktury kwalifikacyjno-zawodowej bezrobotnych z oczekiwaniami pracodawców w celu efektywniejszego przeprowadzania szkoleń dla bezrobotnych. Szczegółowe cele badania to:

1. Ujęcie diagnostyczne oraz prognostyczne dotyczące kierunków zmian zatrudniania oraz ich skali w przedsiębiorstwach.
2. Przedstawienie bieżącej struktury zatrudnienia przedsiębiorstw w podziale na wielkie grupy zawodowe.
3. Zaprezentowanie planowanej struktury zatrudnienia z uwzględnieniem wielkich grup zawodów oraz umiejętności najbardziej pożądanых przez pracodawców.
4. Zwrócenie uwagi na problemy zgłaszane przez przedsiębiorstwa w procesie rekrutacji parowników w ujęciu zawodów oraz umiejętności najczęściej brakujących kandydatom do pracy.
5. Ukazanie roli powiatowych urzędów pracy w kwestii dotyczącej poszukiwania nowych pracowników przez lokalne firmy.

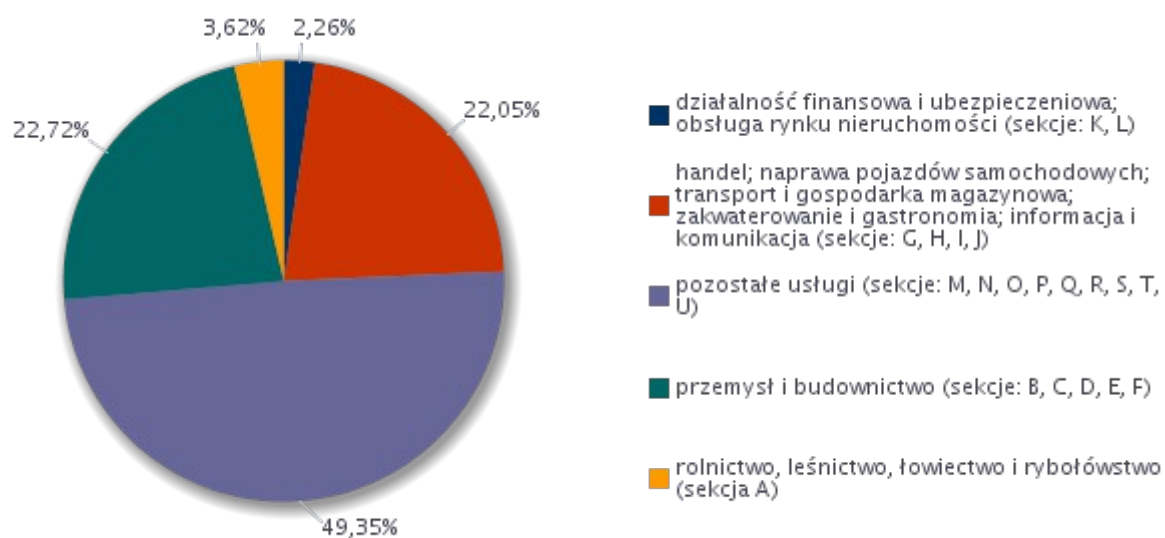
W badaniu przedsiębiorstw zrealizowanym przez Powiatowy Urząd Pracy w Wałbrzychu w roku 2016 uwzględniono przedsiębiorstwa o zróżnicowanej strukturze pod kątem ilości zatrudnianych pracowników.

Rysunek 5. Struktura badanych podmiotów gospodarki narodowej pod względem liczby zatrudnionych pracowników.

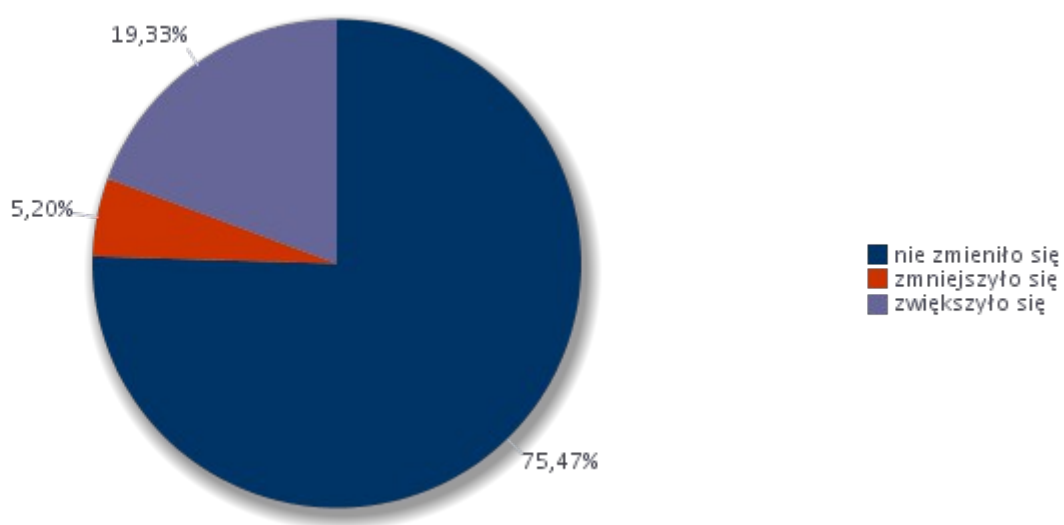
Powyższy wykres ukazuje, iż w badaniu przedsiębiorstw zrealizowanym przez Powiatowy Urząd Pracy w Wałbrzychu w roku 2016 zdecydowaną większość, stanowiącą niespełna 70 % ogółu prezentowały niewielkie przedsiębiorstwa, zatrudniające między 10 a 49 pracowników. Drugą pozycję zajmowały niewielkie przedsiębiorstwa, zatrudniające nie więcej niż 9 pracowników.

Rysunek 6. Struktura badanych podmiotów gospodarki narodowej według rodzaju działalności.

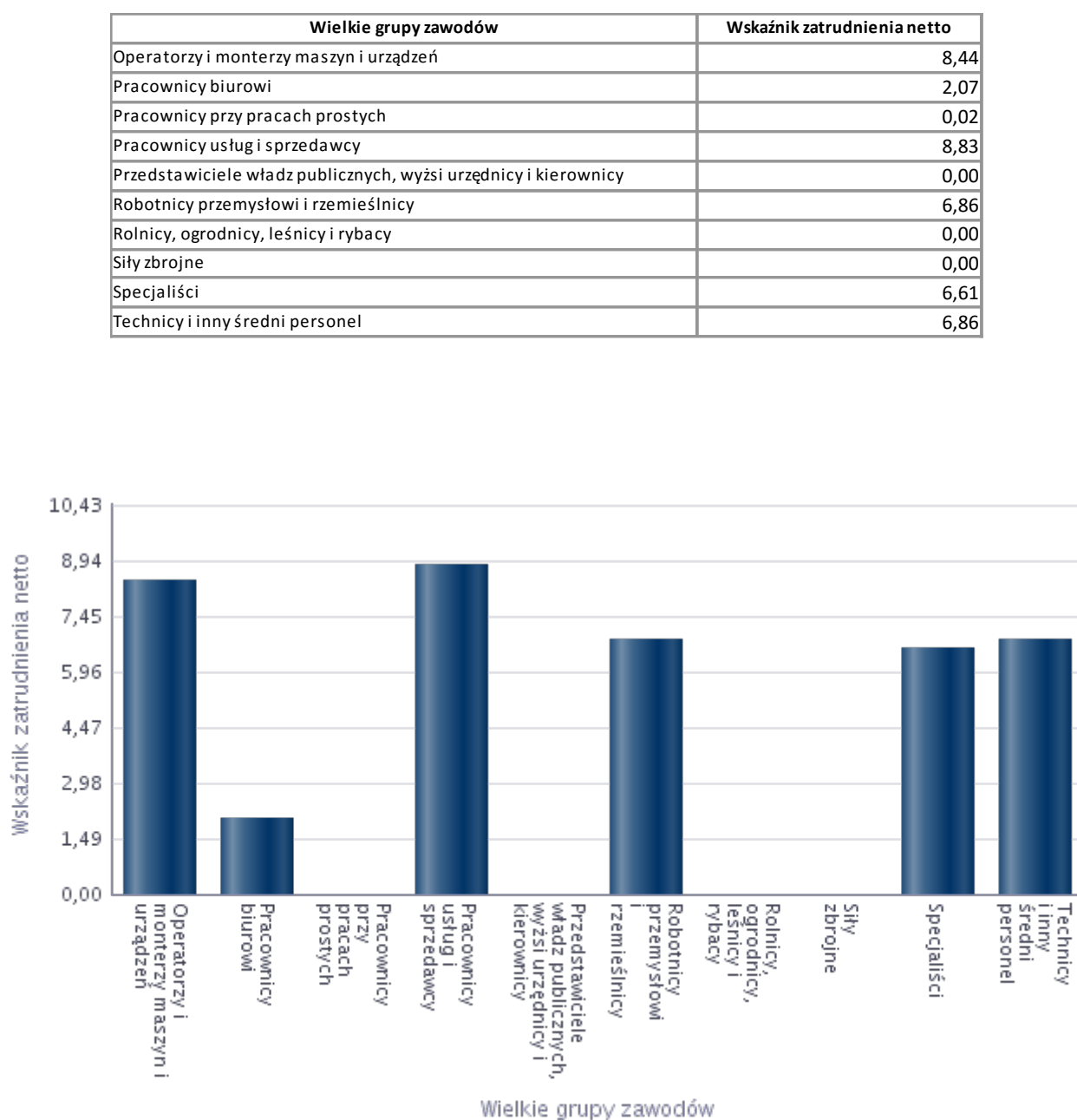
Analiza struktury przebadanych przedsiębiorstw dostarcza informacji, iż zdecydowanie największą grupę badanych, stanowiącą niespełna 49,4% ogółu prezentowały przedsiębiorstwa należące do grupy przedsiębiorstw usługowych (pozostałe usługi). Drugą co do wielkości stanowiącą niespełna 23% ogółu prezentowały przedsiębiorstwa należące do branży przemysłu i budownictwa.

Rysunek 7. Struktura zmian w zatrudnieniu w badanych podmiotach gospodarki narodowej w 2016 rok.

Analiza zmian w zatrudnieniu zadeklarowana przez respondentów pokazuje, iż ponad 75% zbadanych przedsiębiorstw nie dokonało zmian w zatrudnieniu, utrzymując stan zatrudnienia, w grupie stanowiącej nieco powyżej 5% badanych przedsiębiorstw zatrudnienie zostało zmniejszone.

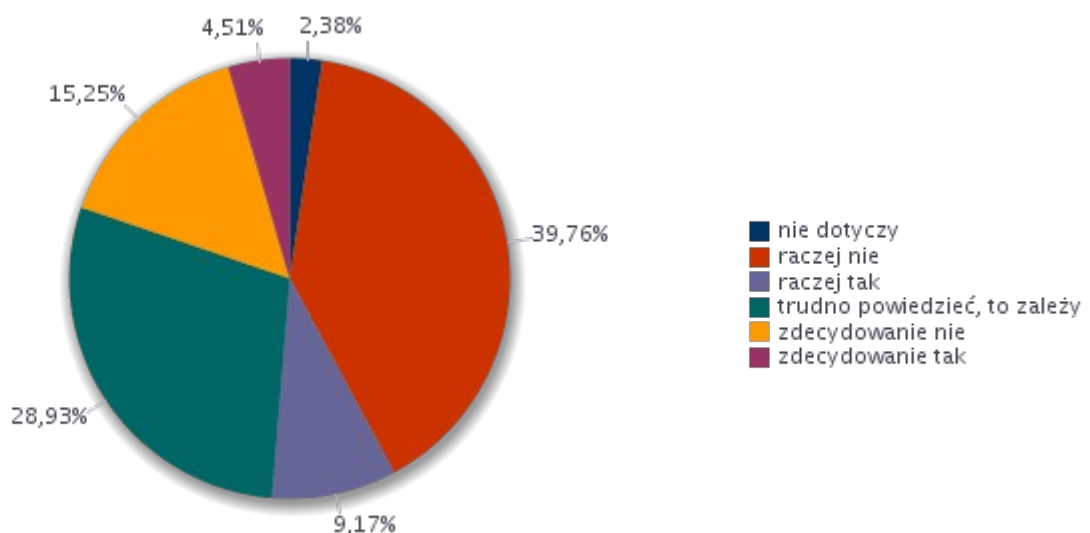
Rysunek 8. Wskaźnik zatrudnienia netto według wielkich grup zawodów w 2016 roku.

Wskaźniki zatrudnienia netto pozwalają dostrzec, iż we wszystkich grupach zbadanych przedsiębiorstw mamy do czynienia z sytuacją, gdy odsetek przedsiębiorstw deklarujących zwiększenie zatrudnienia przewyższył frakcję przedsiębiorstw sygnalizujących redukcję zatrudnienia.

Rysunek 9. Rozkład odpowiedzi na pytanie „czy Państwa firma ma problemy z pozyskiwaniem nowych pracowników?”

Powyższy wykres prezentuje rozkład odpowiedzi na pytania dotyczące zagadnienia problemów związanych z pozyskaniem nowego pracownika. Większość pracodawców stanowiących niespełna 39,8% ogółu odpowiedziało, iż raczej nie boryka się z takim problemem. Istnieje też niemała grupa, stanowiąca niespełna 29% pracodawców biorących udział w badaniu, których problem ten dotyka tylko w określonych sytuacjach, co może być wynikiem rodzaju stanowiska, na które jest prowadzony nabór.

Tabela 24. Zawody, w jakich przedsiębiorstwom trudno jest znaleźć odpowiednich kandydatów do pracy.

Trudności z pozyskaniem pracowników			Liczba bezrobotnych - stan na koniec okresu sprawozdawczego
Elementarna grupa zawodów	Brakujące umiejętności i uprawnienia	Odsetek wskazań odpowiedzi „tak”	
Fizjoterapeuci	komunikacja ustna / komunikatywność	7,69%	0
	planowanie i organizacja pracy własnej	7,69%	0
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	7,69%	0
	współpraca w zespole	7,69%	0
	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	0,00%	0
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,00%	0
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	0,00%	0
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	0,00%	0
	wykonywanie obliczeń	0,00%	0
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	0,00%	0
	wywieranie wpływu	0,00%	0
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	0,00%	0
	znajomość języków obcych	0,00%	0
Kelnerzy	komunikacja ustna / komunikatywność	7,69%	
	planowanie i organizacja pracy własnej	6,59%	
	współpraca w zespole	6,59%	
	znajomość języków obcych	2,20%	
	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	1,10%	
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	1,10%	
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,00%	
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	0,00%	
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	0,00%	
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	0,00%	
	wykonywanie obliczeń	0,00%	
	wywieranie wpływu	0,00%	
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	0,00%	
Kierowcy	obsługa, montaż i naprawa urządzeń	4,27%	0

samochodów ciężarowych	technicznych		
	znajomość języków obcych	4,27%	0
	komunikacja ustna / komunikatywność	3,42%	0
	współpraca w zespole	3,42%	0
	wykonywanie obliczeń	3,42%	0
	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	0,00%	0
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,00%	0
	planowanie i organizacja pracy własnej	0,00%	0
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	0,00%	0
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	0,00%	0
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	0,00%	0
	wywieranie wpływu	0,00%	0
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	0,00%	0
Księgowi	komunikacja ustna / komunikatywność	7,69%	0
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	7,69%	0
	współpraca w zespole	7,69%	0
	znajomość języków obcych	7,69%	0
	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	0,00%	0
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	0,00%	0
	planowanie i organizacja pracy własnej	0,00%	0
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	0,00%	0
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	0,00%	0
	wykonywanie obliczeń	0,00%	0
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	0,00%	0
	wywieranie wpływu	0,00%	0
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	0,00%	
Kucharze	komunikacja ustna / komunikatywność	6,59%	0
	planowanie i organizacja pracy własnej	6,59%	0
	współpraca w zespole	6,59%	0
	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	1,10%	0
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	1,10%	0
	znajomość języków obcych	1,10%	0
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,00%	0
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń	0,00%	0

	technicznych		
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	0,00%	0
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	0,00%	0
	wykonywanie obliczeń	0,00%	0
	wywieranie wpływu	0,00%	0
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	0,00%	0
Ogółem (bez względu na zawód)	komunikacja ustna / komunikatywność	4,51%	0
	współpraca w zespole	4,51%	0
	znajomość języków obcych	4,51%	0
	planowanie i organizacja pracy własnej	2,55%	0
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	1,59%	0
	wykonywanie obliczeń	1,34%	0
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	0,64%	0
	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	0,64%	0
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	0,64%	0
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	0,32%	0
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	0,32%	0
	wywieranie wpływu	0,32%	0
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	0,32%	0
Operatorzy sprzętu do robót ziemnych i urządzeń pokrewnych	komunikacja ustna / komunikatywność	7,69%	0
	współpraca w zespole	7,69%	0
	wykonywanie obliczeń	7,69%	0
	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	0,00%	0
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,00%	0
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	0,00%	0
	planowanie i organizacja pracy własnej	0,00%	0
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	0,00%	0
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	0,00%	0
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	0,00%	0
	wywieranie wpływu	0,00%	0
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	0,00%	0
	znajomość języków obcych	0,00%	0
Pielęgniarki bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	komunikacja ustna / komunikatywność	7,69%	0
	planowanie i organizacja pracy własnej	7,69%	0
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	7,69%	0
	współpraca w zespole	7,69%	0

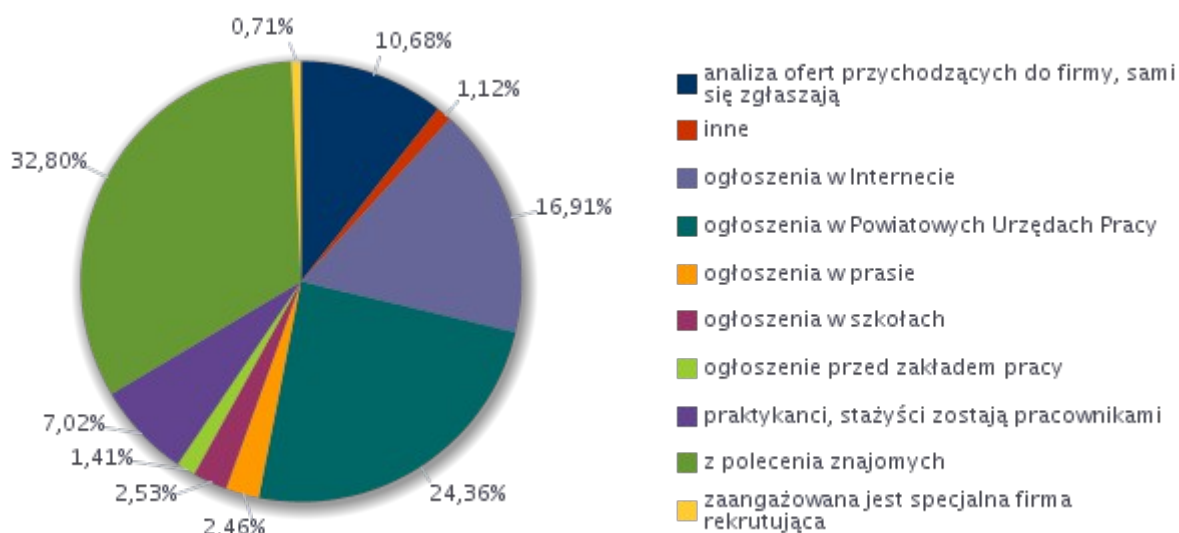
	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	0,00%	0
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,00%	0
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	0,00%	0
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	0,00%	0
	wykonywanie obliczeń	0,00%	0
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	0,00%	0
	wywieranie wpływu	0,00%	0
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	0,00%	0
	znajomość języków obcych	0,00%	0
Pomoce kuchenne	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	7,69%	0
	komunikacja ustna / komunikatywność	7,69%	0
	planowanie i organizacja pracy własnej	7,69%	0
	współpraca w zespole	7,69%	0
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	7,69%	0
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,00%	0
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	0,00%	0
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	0,00%	0
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	0,00%	0
	wykonywanie obliczeń	0,00%	0
	wywieranie wpływu	0,00%	0
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	0,00%	0
	znajomość języków obcych	0,00%	0
Pomocniczy personel medyczny	komunikacja ustna / komunikatywność	7,69%	0
	planowanie i organizacja pracy własnej	7,69%	0
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	7,69%	0
	współpraca w zespole	7,69%	0
	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	7,69%	0
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,00%	0
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	0,00%	0
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	0,00%	0
	wykonywanie obliczeń	0,00%	0
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	0,00%	0
	wywieranie wpływu	0,00%	0
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	0,00%	0

	znajomość języków obcych	0,00%	0
Pracownicy obsługi biurowej	znajomość języków obcych	7,69%	0
	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	0,00%	0
	komunikacja ustna / komunikatywność	0,00%	0
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,00%	0
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	0,00%	0
	planowanie i organizacja pracy własnej	0,00%	0
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	0,00%	0
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	0,00%	0
	współpraca w zespole	0,00%	0
	wykonywanie obliczeń	0,00%	0
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	0,00%	0
	wywieranie wpływu	0,00%	0
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	0,00%	0
Przedstawiciele handlowi	komunikacja ustna / komunikatywność	7,69%	0
	planowanie i organizacja pracy własnej	7,69%	0
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	7,69%	0
	współpraca w zespole	7,69%	0
	wykonywanie obliczeń	7,69%	0
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	7,69%	0
	znajomość języków obcych	7,69%	0
	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	0,00%	0
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,00%	0
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	0,00%	0
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	0,00%	0
	wywieranie wpływu	0,00%	0
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	0,00%	0
Technicy elektrycy	współpraca w zespole	7,69%	0
	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	0,00%	0
	komunikacja ustna / komunikatywność	0,00%	0
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,00%	0

	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	0,00%	0
	planowanie i organizacja pracy własnej	0,00%	0
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	0,00%	0
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	0,00%	0
	wykonywanie obliczeń	0,00%	0
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	0,00%	0
	wywieranie wpływu	0,00%	0
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	0,00%	0
	znajomość języków obcych	0,00%	0

Dane zaprezentowane w powyższej tabeli ukazują aż trzynaście elementarnych grup zawodów, w których pracodawcy zwracali uwagę na trudności w pozyskaniu pracowników. Przy czym trudności te często wynikały z określonych deficytów w zakresie kompetencji kluczowych, wśród których najczęściej zwracano uwagę na braki dotyczące komunikacji, planowania i organizacji pracy własnej oraz współpracy w zespole.

Rysunek 10. Struktura badanych podmiotów gospodarki narodowej pod względem sposobu poszukiwania nowych pracowników.

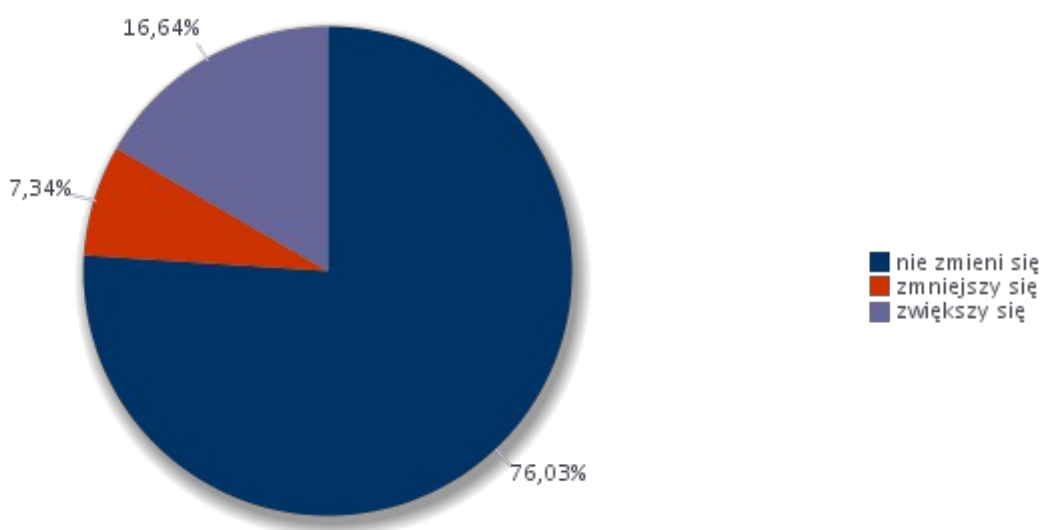
Analiza źródeł i form pozyskiwania nowych pracowników zwraca uwagę, iż najchętniej wybieranym sposobem jest korzystanie z ogłoszeń, przygotowywanych przez zakład pracy i wywieszanych przed zakładem, w taki sposób pracowników poszukuje niespełna 33% badanych. Drugim pod względem popularności sposobem pozyskiwania pracowników, zgodnie z deklaracjami pracodawców reprezentujących grupę stanowiącą blisko 24,4% jest korzystanie z usług powiatowych urzędów pracy. Trzecim z najchętniej wykorzystywanych sposobów jest zamieszczanie oferty w Internecie, z takiej formy korzysta niespełna 17% pracodawców, biorących udział w badaniu.

6. PROGNOZA LOKALNEGO RYNKU PRACY

Prognoza lokalnego rynku pracy to element bazujący na danych pozyskanych dzięki corocznemu badaniu przedsiębiorców, przeprowadzanym przy pomocy kwestionariusza przedsiębiorstw. Celem takiej analizy jest przygotowanie planu kierunku szkoleń, odzwierciedlającego rzeczywiste potrzeby lokalnego rynku pracy. zaprojektowanie dostosowanego do indywidualnych potrzeb pracodawców lokalnego rynku pracy planu kierunków szkoleń.

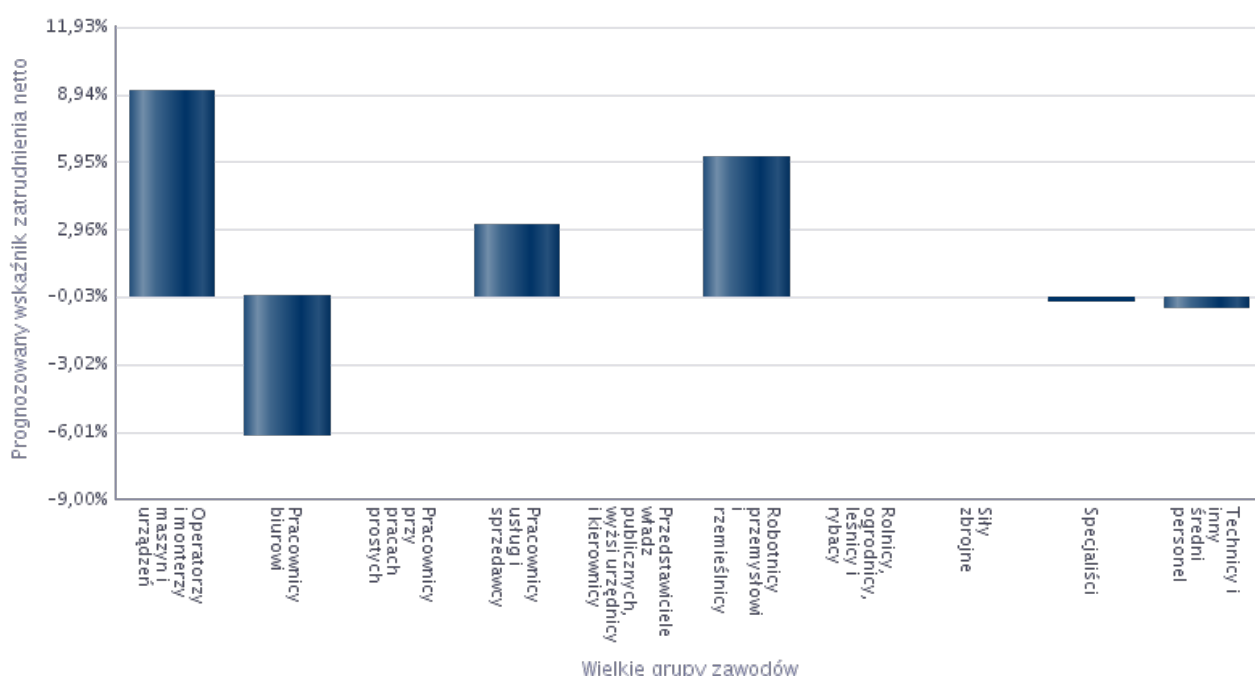
Rysunek 11. Struktura prognozowanych zmian zatrudnienia w badanych podmiotach gospodarki narodowej w 2017 roku.

Przedstawiona prognoza zmian zwraca uwagę, iż zdecydowana większość badanych przedsiębiorców, stanowiąca 76% deklaruje brak zmian w kwestii dotyczącej zatrudnienia, co oznacza, iż w badanym aspekcie sytuacja tych przedsiębiorstw nie ulegnie ani poprawie ani pogorszeniu. Odsetek pracodawców, stanowiący nieco powyżej 16,6% ogółu badanych przewiduje, iż zwiększy zatrudnienie pracowników w roku 2017.

Rysunek 12. Prognoza zatrudnienia netto dla wielkich grup zawodowych w 2016 roku.

Wielkie grupy zawodów	Prognozowany wskaźnik zatrudnienia netto
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	9,12%
Pracownicy biurowi	-6,18%
Pracownicy przy pracach prostych	-0,06%
Pracownicy usług i sprzedawcy	3,20%
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	0,00%
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	6,20%
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,00%
Siły zbrojne	0,00%
Specjaliści	-0,23%
Technicy i inny średni personel	-0,56%

Analiza prognozy wskaźnika zatrudnienia netto dla wielkich grup zawodów zwraca uwagę, iż w przeciwieństwie przewidywane jest pogorszenie się sytuacji w czterech wskazanych grupach, do których należą pracownicy biurowi, technicy i inny personel średni, specjaliści oraz pracownicy przy pracach prostych. W pozostałych grupach odsetek przedsiębiorstw deklaruujących zwiększenie zatrudnienia przewyższył frakcję przedsiębiorstw sygnalizujących redukcję zatrudnienia.

Tabela 25. Zawody, w jakich firmy mają zamiar zatrudniać pracowników w roku 2017

Zawód	Wskaźnik struktury
Kierowca operator wózków jezdniowych (widłowych)	8,89%
Nauczyciel chemii	8,89%
Nauczyciel fizyki i astronomii	8,89%
Piekarz*	8,89%
Kierowca samochodu ciężarowego	7,13%
Operator ładowarki	7,13%
Technik elektryk*	7,13%
Technik leśnik*	7,13%
Kelner*	4,46%
Pozostali pracownicy wykonujący prace proste gdzie indziej niesklasyfikowani	2,28%
Szwaczka maszynowa	2,28%
Zgrzewacz	2,28%
Pakowacz ręczny	2,26%
Dziwiarz	2,23%
Konserwator budynków i stanu technicznego pomieszczeń	2,23%
Księgowy	2,23%
Magazynier	2,23%
Mechanik samochodów osobowych	2,23%
Pomoc kuchenna	2,23%
Pomocniczy robotnik budowlany	2,23%
Przewodnik turystyczny górski	2,23%
Sprzedawca*	2,23%

Powyższa tabela prezentuje zawody, w których pracodawcy zamierzają zatrudnić przyszłych pracowników, z kolei tabela poniżej informuje, jakich umiejętności i uprawnień będą oczekiwać od potencjalnych pracowników.

Zawód	Umiejętności i cechy	Wskaźnik struktury odpowiedzi
Kelner	Czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	6,25%
	dodatkowe uprawnienia	3,13%
	doświadczenie zawodowe	6,25%
	komunikacja ustna / komunikatywność	6,25%
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	3,13%
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	0,00%
	planowanie i organizacja pracy własnej	6,25%
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	3,13%
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	3,13%
	współpraca w zespole	6,25%
	wykonywanie obliczeń	3,13%
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	3,13%

	wyuczony zawód	6,25%
	wywieranie wpływu	3,13%
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	0,00%
	znajomość języków obcych	6,25%
Kierowcy samochodów ciężarowych	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	0,00%
	dodatkowe uprawnienia	6,25%
	doświadczenie zawodowe	6,25%
	komunikacja ustna / komunikatywność	6,25%
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,00%
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	6,25%
	planowanie i organizacja pracy własnej	6,25%
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	6,25%
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	0,00%
	współpraca w zespole	6,25%
	wykonywanie obliczeń	6,25%
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	6,25%
	wyuczony zawód	0,00%
	wywieranie wpływu	0,00%
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	0,00%
	znajomość języków obcych	0,00%
Konserwator budynków i stanu technicznego pomieszczeń	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	6,25%
	dodatkowe uprawnienia	0,00%
	doświadczenie zawodowe	6,25%
	komunikacja ustna / komunikatywność	6,25%
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,00%
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	0,00%
	planowanie i organizacja pracy własnej	6,25%
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	6,25%
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	6,25%
	współpraca w zespole	6,25%
	wykonywanie obliczeń	0,00%
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	6,25%
	wyuczony zawód	0,00%
	wywieranie wpływu	0,00%
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	0,00%
	znajomość języków obcych	0,00%
Magazynier	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	6,25%
	dodatkowe uprawnienia	6,25%
	doświadczenie zawodowe	6,25%
	komunikacja ustna / komunikatywność	6,25%
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	6,25%
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	6,25%
	planowanie i organizacja pracy własnej	6,25%

	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	6,25%
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	0,00%
	współpraca w zespole	6,25%
	wykonywanie obliczeń	0,00%
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	0,00%
	wyuczony zawód	0,00%
	wywieranie wpływu	0,00%
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	0,00%
	znajomość języków obcych	0,00%
Mechanik samochodów osobowych	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	6,25%
	dodatkowe uprawnienia	6,25%
	doświadczenie zawodowe	6,25%
	komunikacja ustna / komunikatywność	6,25%
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	6,25%
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	6,25%
	planowanie i organizacja pracy własnej	6,25%
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	6,25%
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	6,25%
	współpraca w zespole	6,25%
	wykonywanie obliczeń	6,25%
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	0,00%
	wyuczony zawód	6,25%
	wywieranie wpływu	0,00%
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	0,00%
	znajomość języków obcych	0,00%
Nauczyciel chemii	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	6,25%
	dodatkowe uprawnienia	0,00%
	doświadczenie zawodowe	6,25%
	komunikacja ustna / komunikatywność	6,25%
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,00%
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	0,00%
	planowanie i organizacja pracy własnej	6,25%
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	6,25%
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	6,25%
	współpraca w zespole	6,25%
	wykonywanie obliczeń	6,25%
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	6,25%
	wyuczony zawód	6,25%
	wywieranie wpływu	6,25%
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	6,25%
	znajomość języków obcych	0,00%
Nauczyciel fizyki i astronomii	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	6,25%
	dodatkowe uprawnienia	0,00%

	doświadczenie zawodowe	6,25%
	komunikacja ustna / komunikatywność	6,25%
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,00%
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	0,00%
	planowanie i organizacja pracy własnej	6,25%
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	6,25%
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	6,25%
	współpraca w zespole	6,25%
	wykonywanie obliczeń	6,25%
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	6,25%
	wyuczony zawód	6,25%
	wywieranie wpływu	6,25%
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	6,25%
	znajomość języków obcych	0,00%
Operator ładowarki	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	0,00%
	dodatkowe uprawnienia	6,25%
	doświadczenie zawodowe	6,25%
	komunikacja ustna / komunikatywność	6,25%
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,00%
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	6,25%
	planowanie i organizacja pracy własnej	6,25%
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	6,25%
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	0,00%
	współpraca w zespole	6,25%
	wykonywanie obliczeń	6,25%
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	6,25%
	wyuczony zawód	0,00%
	wywieranie wpływu	0,00%
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	0,00%
	znajomość języków obcych	0,00%
Piekarz	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	0,00%
	dodatkowe uprawnienia	0,00%
	doświadczenie zawodowe	6,25%
	komunikacja ustna / komunikatywność	6,25%
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,00%
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	6,25%
	planowanie i organizacja pracy własnej	6,25%
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	6,25%
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	6,25%
	współpraca w zespole	6,25%
	wykonywanie obliczeń	6,25%
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	0,00%
	wyuczony zawód	6,25%

	wywieranie wpływu	0,00%
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	0,00%
	znajomość języków obcych	0,00%
Pomoc kuchenna	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	6,25%
	dodatkowe uprawnienia	0,00%
	doświadczenie zawodowe	6,25%
	komunikacja ustna / komunikatywność	6,25%
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,00%
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	0,00%
	planowanie i organizacja pracy własnej	6,25%
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	6,25%
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	6,25%
	współpraca w zespole	6,25%
	wykonywanie obliczeń	0,00%
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	0,00%
	wyuczony zawód	0,00%
	wywieranie wpływu	0,00%
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	0,00%
	znajomość języków obcych	0,00%
Pomocniczy robotnik budowlany	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	0,00%
	dodatkowe uprawnienia	6,25%
	doświadczenie zawodowe	6,25%
	komunikacja ustna / komunikatywność	6,25%
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,00%
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	6,25%
	planowanie i organizacja pracy własnej	6,25%
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	6,25%
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	6,25%
	współpraca w zespole	6,25%
	wykonywanie obliczeń	0,00%
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	0,00%
	wyuczony zawód	0,00%
	wywieranie wpływu	6,25%
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	0,00%
	znajomość języków obcych	0,00%
Przewodnik turystyczny górski	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	6,25%
	dodatkowe uprawnienia	0,00%
	doświadczenie zawodowe	6,25%
	komunikacja ustna / komunikatywność	6,25%
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,00%
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	0,00%
	planowanie i organizacja pracy własnej	6,25%
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	6,25%

	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	6,25%
	współpraca w zespole	6,25%
	wykonywanie obliczeń	0,00%
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	6,25%
	wyuczony zawód	0,00%
	wywieranie wpływu	0,00%
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	0,00%
	znajomość języków obcych	6,25%
Sprzedawca	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	6,25%
	dodatkowe uprawnienia	0,00%
	doświadczenie zawodowe	6,25%
	komunikacja ustna / komunikatywność	6,25%
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	6,25%
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	0,00%
	planowanie i organizacja pracy własnej	6,25%
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	6,25%
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	0,00%
	współpraca w zespole	6,25%
	wykonywanie obliczeń	6,25%
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	6,25%
	wyuczony zawód	0,00%
	wywieranie wpływu	6,25%
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	0,00%
	znajomość języków obcych	6,25%
Technik leśnik	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	0,00%
	dodatkowe uprawnienia	0,00%
	doświadczenie zawodowe	0,00%
	komunikacja ustna / komunikatywność	6,25%
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	6,25%
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	0,00%
	planowanie i organizacja pracy własnej	6,25%
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	6,25%
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	6,25%
	współpraca w zespole	6,25%
	wykonywanie obliczeń	6,25%
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	6,25%
	wyuczony zawód	6,25%
	wywieranie wpływu	6,25%
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	6,25%
	znajomość języków obcych	0,00%
Technik elektryk	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	0,00%
	dodatkowe uprawnienia	6,25%
	doświadczenie zawodowe	6,25%

	komunikacja ustna / komunikatywność	6,25%
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,00%
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	6,25%
	planowanie i organizacja pracy własnej	6,25%
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	6,25%
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	0,00%
	współpraca w zespole	6,25%
	wykonywanie obliczeń	6,25%
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	6,25%
	wyuczony zawód	6,25%
	wywieranie wpływu	0,00%
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	0,00%
	znajomość języków obcych	0,00%
Ogółem (bez względu na zawód)	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	3,58%
	dodatkowe uprawnienia	3,33%
	doświadczenie zawodowe	5,23%
	komunikacja ustna / komunikatywność	5,59%
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	2,92%
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	2,23%
	planowanie i organizacja pracy własnej	6,25%
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	4,37%
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	4,99%
	współpraca w zespole	5,70%
	wykonywanie obliczeń	2,69%
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	3,27%
	wyuczony zawód	2,56%
	wywieranie wpływu	1,35%
	zarządzanie ludźmi / przywództwo	0,91%
	znajomość języków obcych	2,01%

Dane z obu tabel w powiązaniu tworzą zbiór informacji nie tylko na temat zawodów, w których pracodawcy będą poszukiwać pracowników na lokalnym rynku pracy w nadchodzącym roku, ale też jakich umiejętności będą od nich oczekiwać. Zwróćmy uwagę na wybrane zawody nauczycielskie, mianowicie na nauczyciela chemii oraz nauczyciela fizyki i astronomii. Pracodawcy dostrzegli tu potrzebę posiadania przez te osoby nie dodatkowych uprawnień, ale doświadczenia zawodowego oraz rozwiniętych kompetencji kluczowych, do których zaliczyli umiejętności w zakresie komunikacji, planowania i organizowania własnej pracy, przedsiębiorczości i kreatywności, współpracy w zespole czy wywierania wpływu oraz przywództwa.

Dostrzeżona tendencja ukazuje, iż z pewnością większą efektywność zatrudnienia w wymienionych, ale nie tylko zawodach pozwoli uzyskać szkolenie bezrobotnych legitymujących

się doświadczeniem zawodowym. Ponadto kierunki szkoleń zawodowych powinny w naturalny sposób łączyć przekazywanie wiedzy merytorycznej z możliwością kształtowania kompetencji kluczowych.

PODSUMOWANIE

Zaprezentowany raport opierał się na kompleksowej analizie lokalnego rynku pracy oraz edukacji, zrealizowanej według obowiązującej metodologii, zalecającej takie opracowanie w sześciu częściach, obejmujących:

- analizę ogólnej sytuacji na rynku pracy,
- ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych,
- analizę rynku edukacyjnego, w zakresie analizy uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych oraz absolwentów szkół ponadgimnazjalnych,
- interpretację badania kwestionariusza przedsiębiorstw funkcjonujących na lokalnym rynku pracy,
- prognozę lokalnego rynku pracy.

Dokonanie *analizy ogólnej sytuacji na rynku pracy* ukazuje na przykład, iż wśród grupy zawodów, dla których *liczba bezrobotnych w minionym roku była najwyższa* Zdecydowanie na najwyższym poziomie sięgającym nieco powyżej 19% ogólnej liczby bezrobotnych sytuuje się grupa sprzedawców sklepowych (ekspedientów). Tak wysoki procent bezrobotnych w tej grupie może świadczyć o tym, iż wśród tych osób znajdują się bezrobotni, których umiejętności oraz kwalifikacje odbiegają od wymagań stawianych przez pracodawców. Tak wysoki odsetek bezrobotnych prezentujących wymienioną grupę zawodów może też świadczyć o tym, iż część osób ze wskazanej grupy stanowią osoby bezrobotne z długą przerwą w zatrudnieniu w branży handlowej lub osoby, które zmieniły plany zawodowe i poszukują zatrudnienia w odmiennych obszarach. Drugą co do wielkości grupę osób bezrobotnych w liczbie 87 osób zajmują murarze i pokrewni. Trzecie miejsce w grupie zawodów, w których liczba osób bezrobotnych jest największa w powiecie zajmują robotnicy wykonujący prace proste w przemyśle, gdzie indziej niesklasyfikowani, stanowią oni 6% ogółu.

Dostępne dane prezentują też *liczbę bezrobotnych, których napływ w roku 2016 był największy*, i tak największy napływ bezrobotnych odnotowano w grupie sprzedawców sklepowych (ekspedientów), która to grupa stanowiła nieco ponad 17% ogółu zaprezentowanych grup. Pozycję drugą zajmują murarze i pokrewni w liczbie 169 osób. Trzecia pozycja w tabeli to grupa robotników, wykonujących prace proste w budownictwie ogólnym, liczba przedstawicieli tej grupy wynosiła 123 osoby.

Odwołując się wskaźnika *długotrwałości bezrobocia* można dostrzec, iż zdiagnozowano aż 46 grup zawodów, w których każdy z bezrobotnych był bezrobotnym długotrwale.

Zaprezentowany **ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych** pozwala na dostrzeżenie istnienia aż jedenastu grup zawodów o deficycie maksymalnym, co oznacza, iż brak jest osób bezrobotnych reprezentujących te grupy. Do tych grup należą między innymi pośrednicy pracy i zatrudnienia.

W części dotyczącej **analizy umiejętności i uprawień** odwołując się do metodologii zalecającej prezentację według posiadanego wykształcenia z podaniem odsetka bezrobotnych bez zawodu ukazuje, iż grupę stanowiącą niespełna 26, 3% ogółu bezrobotnych stanowią bezrobotni z wykształceniem średnim ogólnokształcącym. Drugą pozycję, stanowiącą nieco powyżej 22,7% ogółu stanowią bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym. Trzecią pozycję zajmują osoby bezrobotne z wykształceniem wyższym.

Analiza rynku edukacyjnego nasuwa wnioski, iż biorąc pod uwagę wskaźnik **frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów** typem szkoły najlepiej dopasowanym do potrzeb lokalnego rynku pracy był typ liceum ogólnokształcącego, w oparciu o przyjętą w niniejszym opracowaniu metodologię.

Badanie kwestionariuszowe przedsiębiorstw dostarcza informacji na temat aspektu związanego z zatrudnianiem pracowników, zgromadzone dane świadczą o tym, iż ponad 75% zbadanych przedsiębiorstw nie dokonało zmian w zatrudnieniu, utrzymując stan zatrudnienia, w grupie stanowiącej nieco powyżej 5% badanych przedsiębiorstw zatrudnienie zostało zmniejszone.

Ostatni element rankingu stanowiła **prognoza lokalnego rynku pracy** także oparta na badaniu kwestionariuszowym przedsiębiorstw. Przedstawiona prognoza zmian zwraca uwagę, iż zdecydowana większość badanych przedsiębiorców, stanowiąca 76% deklaruje brak zmian w kwestii dotyczącej zatrudnienia, co oznacza, iż w badanym aspekcie sytuacja tych przedsiębiorstw nie ulegnie ani poprawie ani pogorszeniu. Odsetek pracodawców, stanowiący nieco powyżej 16,6% ogółu badanych przewiduje, iż zwiększy zatrudnienie pracowników w roku 2017.

Pozyskane informacje dostarczają ponadto wiedzy na temat tego, w jakich zawodach pracodawcy będą poszukiwać w roku 2017 pracowników i jakich umiejętności będą od nich oczekiwać. Do grup tych będą należeć kelnerzy, kierowcy samochodów ciężarowych, konserwatorzy budynków, magazynierzy, mechanicy samochodów osobowych, nauczyciele chemii oraz fizyki astronomii, operatorzy ładowarek, piekarze, pomocniczy pracownicy budowlani, górcy przewodnicy turystyczni, sprzedawcy oraz technicy leśnicy i elektrycy. Przy czym pozyskane informacje dowodzą, iż dla pracodawców nie mniejsze znaczenie niż kwalifikacje formalne oraz doświadczenie zawodowe mają kompetencje kluczowe.

ZAWODY DEFICYTOWE I NADWYŻKOWE
Powiat wałbrzyski
INFORMACJA SYGNALNA
II PÓŁROCZE 2016 R.

Sekcja	Zaklasyfikowanie	Grupa elementarna
DEFICYT	zawód maksymalnie deficytowy	Pośrednicy pracy i zatrudnienia
		Agenci ubezpieczeniowi
		Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy gdzie indziej niesklasyfikowani
		Szlifierze narzędzi i polerowacze metali
		Wydawcy posiłków
		Specjaliści do spraw baz danych i sieci komputerowych gdzie indziej niesklasyfikowani
		Asystenci nauczycieli
		Pracownicy lombardów i instytucji pożyczkowych
		Kierownicy w handlu detalicznym i hurtowym
		Pracownicy bibliotek, galerii, muzeów, informacji naukowej i pokrewni
		Robotnicy przygotowujący drewno i pokrewni
		Ustawiacze i operatorzy maszyn do obróbki i produkcji wyrobów z drewna
		Instruktorzy fitness i rekreacji ruchowej
		Lekarze weterynarii bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji
		Specjaliści do spraw rozwoju systemów informatycznych
		Sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej / internetowej
	zawód deficytowy	Chemicy
		Analitycy systemów komputerowych
		Analitycy systemów komputerowych i programiści gdzie indziej niesklasyfikowani
		Pracownicy wykonujący dorywcze prace proste
		Czyściciele pojazdów
		Pracownicy obsługi biura gdzie indziej niesklasyfikowani
		Magazynierzy i pokrewni
		Przedstawiciele handlowi
RÓWNOWAGA	zawód zrównoważony	Inżynierowie do spraw przemysłu i produkcji
		Inżynierowie mechanicy
NADWYŻKA	zawód nadwyżkowy	Technicy nauk chemicznych, fizycznych i pokrewni
		Elektrycy budowlani i pokrewni
		Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i pokrewne
		Cieśle i stolarze budowlani
		Murarze i pokrewni
		Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji wyrobów chemicznych
		Pomocniczy personel medyczny
		Średni personel do spraw zdrowia gdzie indziej niesklasyfikowany
		Ustawiacze i operatorzy obrabiarek do metali i pokrewni
		Przewodnicy turystyczni i piloci wycieczek
		Formierze odlewniczy i pokrewni
		Kucharze
		Nauczyciele szkół podstawowych
		Pracownicy obsługi biurowej
	zawód maksymalnie nadwyżkowy	Robotnicy wykonujący prace proste w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni
		Ceramicy i pokrewni
		Maszyści kotłów parowych i pokrewni
		Monterzy sprzętu elektronicznego
		Operatorzy urządzeń do produkcji wyrobów szklanych i ceramicznych
		Konstruktorzy i krojczowie odzieży
		Archeolodzy, socjolodzy i specjaliści dziedzin pokrewnych
		Monterzy sprzętu elektrycznego
		Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji i przetwórstwa metali
		Kaletnicy, rymarze i pokrewni
		Fotografowie
		Pracownicy centrów obsługi telefonicznej (pracownicy call center)
		Oficerowie pokładowi, piloci żeglugi i pokrewni